

11-35686

letnik CII - leto 2000

10

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4897

Vlado Pušnik: Dejavnosti na Čebelarškem centru Slovenije 269

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Ivan Bračko: Čebelarjeva opravila v AŽ in velikem Kirarjevem »B« panju v oktobru 271

Janez Poklukar: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v oktobru 271

Mira Jenko - Rogelj: Veterinarski nasveti v oktobru 272

BOLEZNI ČEBEL

J. Senegačnik: Nekaj dodatnih informacij o najnovejših možnostih za zatiranje varoe s pripravki oksalne kisline 273

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Franci Šivic: S poti po Južni Ameriki 276

Marjan Debelak: Med zimskim mirovanjem čebele ne pozabijo, kje so doma 277

ZA MLADE ČEBELARJE

Koloman Kozic: Bilo nam je lepo ... 279

KONGRESI ČEBELARJEV

Janez Poklukar: Četrti mednarodni konferenci rejcev temne čebele (SICAMM) ob rob 281

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janez Mihelič: Srečanje mariborskih čebelarjev in njihovih prijateljev je bilo letos v Malečniku 283

Janez Mihelič: Pomembnejši sklepi tretje seje gradbenega odbora Čebelarskega centra Slovenije 285

Franc Aplinc: Nekaj o čebelarjih iz Črne na Koroškem 286

Stane Plut: Ocenjevanje medu v Semiču 287

Janez Mihelič: Dnevi medu 2000 v Polhovem Gradcu 288

IZ TUJE LITERATURE

Maja Stanišljevič: Nekaj zanimivih informacij o hrvaškem čebelarstvu in njihovem največjem podjetju za predelavo medu PIP iz Zagreba 290

V SPOMIN

MALI OGLASI 294

OBVESTILA 295

KRATKE NOVICE 298

Vlado Pušnik: Activities at the Beekeepers Centre of Slovenia

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

Ivan Bračko: Beekeepers Jobs in AŽ Hive and in the Large Kirar's »B« Hive in October

Janez Poklukar: Beekeepers Jobs in Multiple-story Hive in July and October

Mira Jenko - Rogelj: Veterinary Advice for October

BEE DISEASES

J. Senegačnik: Some Further Information on the Latest Ways of Varroa Control with Oxalic Acid

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

Franci Šivic: From the Journey through South America

Marjan Debelak: During Their Wintering the Bees Do Not Forget Where Their Home is Located

FOR THE YOUNG BEEKEEPERS

Koloman Kozic: We Had a Good Time

BEEKEEPERS CONGRESSES

Janez Poklukar: Notes in the Margin of the SICAMM

FROM THE SOCIETY'S LIFE

Janez Mihelič: This Year's Meeting of the Beekeepers from Maribor with Their Friends Was in Malečnik

Janez Mihelič: The Main Resolutions of the Third Meeting of the Beekeeping Centre's Building Committee

Franc Aplinc: Some Information About the Beekeepers from Črna na Koroškem

Stane Plut: Honey Estimating in Semič

Janez Mihelič: Days of Honey 2000 in Polhov Gradec

FROM FOREIGN LITERATURE

Maja Stanišljevič: Some Interesting Information on Croatian Beekeeping and Their Biggest Honey Processing Undertaking PIP from Zagreb

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

NOTES

NEWS IN BRIEF

Gradbeni odbor je v soboto 16. septembra organiziral delovno akcijo na Čebelarskem centru Slovenije in povabil čebelarje iz čebelarskih društev Kamnik, Domžale in Lukovica, da se je udeležijo. Postavili smo žično ograjo okoli Čebelarskega centra in tako pripravili vse za nemoteno izvajanje gradbenih del, ki so se že začela z izkopom za objektom. Izkope in žično mrežo za ograjo je brezplačno prispevala občina Lukovica za kar se županu g. Živku Burji v imenu vseh čebelarjev in gradbenega odbora lepo zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo Mihi Zajcu in Francu Hribarju, čebelarjema ČD Lukovica, za podarjene smrekove stebre. Čebelarskemu društvu Lukovica za okusno malico ter ČZS za pijačo. Zahvala gre tudi vsem čebelarjem, ki so sodelovali v akciji:

Iz ČD Domžale – Roman Krištof, Bine Kladnik, Ludvik Lap, Rado Remšak, Marjan Koderman in Janez Mihelič; iz ČD Kamnik – Miro Sanabor, Franc Koncilja in Ivan Hancič; iz ČD Lukovica – Albin Zajc, Niko Urbanija, Bojan Emeršič, Miha Zajc in Miha Urbanija; iz občine Lukovica – Jože Urankar; in iz ČZS – Vlado Pušnik in Milan Runtas. *Foto J. Mihelič*

DEJAVNOSTI NA ČEBELARSKEM CENTRU SLOVENIJE

(V Uradnem listu je bila objavljena odredba Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano o finančni intervenciji za delno sofinanciranje Čebelarskega centra Slovenije in investicijskega programa ČZS)

Gradbeni odbor z velikim tempom nadaljuje priprave za nadaljevanje gradbenih del na Čebelarskem centru Slovenije. Po objavi razpisa za gradbena dela v Uradnem listu RS smo do 11. avgusta 2000 prejeli in odprli šest ponudb, 21. avgusta pa smo opravili pogovore s petimi izvajalci gradbenih del. Že čez nekaj dni (30. avgusta 2000) je gradbeni odbor izbral in potrdil vrstni red ponudb ter izmed prijavljenih kot najugodnejšo potrdil ponudbo podjetja Razvojni zavod d.d. Trzin. Potem so 30. avgusta 2000 geodeti ob navzočnosti večine sosedov ugotavljali meje parcele ter za Biro LD 2000 Domžale, ki za nas izdeluje novo lokacijsko dokumentacijo, posneli stanje zemljišč. Pripravili so tudi dve različici možne trase cestišča.

Na sestanku, ki smo ga imeli z županom občine Lukovica g. Živkom Burjo, smo se pogovarjali tudi z nekaterimi sosedi novega Čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici, saj bo z njimi v treba dolgoročno dobro sodelovati, zlasti pri pripravi ogledov turističnih znamenitosti v okolici Brda in Lukovice. Pogovarjali smo se z g. župnikom župnišča na Brdu Andrejem SVETETOM in z go. ravnateljico osnovne šole Brdo pri Lukovici Zdenko PENGAL. Na sestanku z go. ravnateljico smo se dogovorili, da bomo v pro-

grame vključili krožke, ki na šoli že delujejo, in sicer čebelarski krožek, krožek za turistične ogledje in krožek za zdravilna zelišča. Z županom g. Burjo in z ravnateljico osnovne šole Brdo pri Lukovici go. Pengal smo se načelno tudi dogovorili, da bomo državno prvenstvo mladih čebelarjev v letu 2002 pripravili na Brdu pri Lukovici, saj bodo v kratkem končali prenovno kulturne dvorane, šola in prenovljena kulturna dvorana pa bosta idealna prostora za organizacijski preizkus večjih prireditev v čebelarskem centru.

Z g. župnikom Andrejem Svetetom smo se dogovorili, da bo skušal pridobiti načrte za kapelico sv. Ambroža, zaščitnika čebelarjev, ki bi moral dobiti svoje mesto v okolju čebelarskega centra. Domžalska izpostava Geodetske uprave Ljubljana nam je poslala sklep o določitvi hišne številke. Tako je poln naslov Čebelarskega centra Slovenije: Brdo pri Lukovici 8. Septembra so potekale predvsem naslednje dejavnosti: javni razpis za stavbno pohištvo, elektroinstalacije in druge instalacije, izbira najugodnejših ponudnikov ter sklepanje pogodb. Pripravljalna dela v okolici in v objektu so se začela sredi septembra 2000. Po načrtu morajo biti vsa groba dela končana do sredine leta 2001.

Člani gradbenega odbora smo se zelo razveselili, da je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sprejelo naš načrt zgraditve Čebelarškega centra Slovenije in v Uradnem listu RS, št. 78/2000, z dne 1. 9. 2000 objavilo sklep vlade o uvedbi finančne intervencije za ohranjanje in razvoj kmetijstva v letu 2000 ter razširilo uredbo tudi za delno sofinanciranje razvojnega centra, zlasti investicijskega programa Zveze čebelarjev – Čebelarški center Brdo pri Lukovici.

Za to dopolnitev se posebej zahvaljujemo za razumevanje g. ministru Cirilu Smrkolju, državnemu sekretarju g. Antonu Svetlinu ter g. Viktorju Kreku in g. Jožetu Dularju, ki so se na Ministrstvu za kme-

tijstvo, gozdarstvo in prehrano posebej ukvarjali z našim programom. Upamo, da bodo z odredbo določena sredstva na voljo v predvidenih rokih.

Oktober 2000 se bomo intenzivneje začeli ukvarjati z okoljem. Tako računamo, da bomo na podlagi projekta ureditve okolja pripravili nekaj stojišč za apikomore in vzorčne čebelnjake ter zasadili prve sadike medovitih rastlin na tistih delih zemljišča, na katerih ta ne bodo motila izvajanja gradbenih del na objektu. Gradbeni odbor oktobra pričakuje pomoč čebelarjev oziroma čebelarških društev predvsem pri urejanju okolja, ta akcija pa se bo sicer nadaljevala še celo leto 2001.

*Predsednik gradbenega odbora
Vlado PUŠNIK, oec.*

PROŠNJA VODSTVOM IN BLAGAJNIKOM ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA ZBIranJE PROSTOVOLJNIH PRISPEVKOV ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE

Gradbeni odbor Čebelarškega centra Slovenije in Upravni odbor Čebelarške zveze Slovenije prosita vodstva društev, da na občnih zborih in ob drugih priložnostih, obvestijo člane o nadaljevanju graditve Čebelarškega centra Slovenije na Lukovici in jih zaprosijo, da podprejo graditev centra s prostovoljnimi prispevki ali z donacijami po pravilniku, ki je bil objavljen v reviji Slovenski Čebelar.

Blagajnike društev prosimo, da pri pobiranju članarine za leto 2001 poberejo tudi prostovoljne prispevke za Čebelarški center Slovenije in poleg članske evidence pripravijo tudi evidenco prostovoljnih prispevkov za ČCS.

Sezname darovalcev čebelarjev in čebelarških društev bomo objavili v Slovenskem čebelarju.

Tisto čebelarско društvo, ki bo povprečno v posameznem letu na člana prispevalo največ denarnih sredstev za dokončanje centra, bo ob koncu leta razglašeno za najuspešnejše društvo: prejelo bo posebno priznanje in bo zapisano na spominski plošči darovalcev v Čebelarškem centru Slovenije. Posebno priznanje pa bo prejelo tisto čebelarško društvo, ki bo do otvoritve centra zbralo največji skupni denarni prispevek.

Gradbeni odbor se že vnaprej zahvaljuje vsem društvom, ki bodo organizirala zbiranje prostovoljnih finančnih prispevkov in še posebej blagajnikom društev in družin.

Čebelarški center Slovenije bo center vseh slovenskih čebelarjev, zato zanj prispevajmo vsi!

*Gradbeni odbor in upravni odbor ČZS
Vlado Pušnik in Lojze Peterle*

ZA ZGRADITEV ČEBELARŠKEGA CENTRA SLOVENIJE

so od začetka akcije do 16. septembra 2000 finančno ali z delom prispevali:

Lojze Ličen iz Nove Gorice 5.000 SIT, Vlado Pušnik iz Maribora 82.710 SIT in 55 ur intelektualnih storitev, Janez Mihelič iz Domžal 58.550 SIT in 11 ur, Marjan Skok iz Zagorja 11.200 SIT in 16 ur, Albin Zajc iz Lukovice 16 ur intelektualnih storitev, Rado Remšak iz Domžal 1.100 SIT in 4 ure, Bine Kladnik iz Domžal 1.100 SIT in 4 ure, Milan Runtas iz Beričevega 6.600 SIT in 18 ur intelektualnih storitev, Jožef Švagelj iz Štanjela 11.410 SIT, Lojze Peterle iz Ljubljane 4.500 SIT, Avgust Grilj iz Grosupljega 8.560 SIT in 21 ur intelektualnih storitev, Matej Blejec iz Mengša 10.030 SIT in 18 ur intelektualnih storitev.

Vsi udeleženci prve akcije, katerih imena smo objavili v Čebelarju številka 9/2000, so prispevali po štiri ure fizičnega dela.

V drugi delovni akciji, 16. septembra 2000, pa so opravili po 6 ur fizičnega dela naslednji čebelarji: ČD Domžale – Roman Krištof, Bine Kladnik, Ludvik Lap, Rado Remšak, Marjan Koderman in Janez Mihelič; ČD Kamnik – Miro Sanabor, Franc Koncila in Ivan Hancič; ČD Lukovica – Albin Zajc, Niko Urbanija, Bojan Emeršič, Miha Zajc in Miha Urbanija; občina Lukovica – Jože Urnkar; ČZS – Vlado Pušnik in Milan Runtas.

Kole za zaščitno ograjo gradbišča pa so poklonili Miha Zajc in Franc Hribar iz ČD Lukovica.

*Vsem darovalcem se zahvaljujemo
Gradbeni odbor ČCS*

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ IN VELIKEM KIRARJEVEM »B« PANJU V OKTOBRU

Ivan Bračko

Sonce in toplota sta bila avgusta zelo radodarna, tako da smo imeli že drugi vročinski val in še hujšo sušo od prve. To se je poznalo tudi pri manjši izdatnosti hojeve paše, ki je ponekod dobro obetala. Začetek septembra pa je bil deževen, dokaj hladen in nič kaj primeren za krmljenje za zimsko zalogo.

Povprečne srednje dnevne temperature v prvi polovici oktobra so približno 11 °C. Najvišje dnevne temperature opoldne še lahko dosežejo 25 °C, to pa je zelo pomembno, saj se čebele pred zazimljenjem lahko spreletijo in otrebijo. V drugi polovici meseca je srednja dnevna temperatura približno 9 °C. Ponoči je temperatura redkokdaj več kot 10 °C, pogosto je le okoli 5 °C, včasih pa se že spusti pod ničlo. Ko pade prva slana, tudi matice skoraj prenehajo zalegati. Ob popolnoma jasnih dneh sonce sije le še po 11 ur na dan.

Po fenološkem koledarju nastopi jesen, ko je srednja dnevna temperatura od 15 do 5 °C. Pravo jesen naznanjajo:

- začetek: pojav prvih zrelih plodov bukve, hrasta in pravega kostanja;
- glavno obdobje: splošno rumenenje listja kostanjev, breze, bukve in doba, odpadanje listja pri sadnem drevju, sejemo že tudi ozimine;
- konec obdobja naznanja splošno rumenenje listja jesenov. Čebele še paberkujejo na astrah, jesenskem podlesku in jesenski resi, na križnicah in bršljanu. Pri tem je najpomembnejši donos cvetnega prahu v panje.

Čebele družine pospešeno pripravljajo svoje gnezdo za prezimovanje. Svoje medene ali sladkorne zaloge so kopičile nad zalogo in za njo, ko je bila ta tik za žrelom.

V Až panjih lahko čebele prezimujejo v obeh etažah ali samo v spodnji etaži, to je v plodišču. V tem primeru bo zimsko zalogo v zadnjem delu plodišča. Sicer pa so o tem že obširno pisali drugi.

V Kirarjevem panju, ki ima satje na toplo stavbo, to je prečno na žrelo, čebele kopičijo svoje medene in sladkorne zaloge zadaj v plodišču, tik za žrelom pa so pustile prazne celice, iz katerih se je izvalila zadnja zaloga.

Močna družina v Kirarjevem »B« panju zaseda 9 satov. Tiste družine, ki zasedajo manj, stisnem na toliko satov, kot jih zasedajo. Družine, ki zasedajo manj kot 6 satov, v Kirarjevem sistemu čebelarjenja zazimujemo v 4–5 satarjih, v baterijah do 10 družinic v posebni skrinji. Več o tem drugič.

Pri zadnjih pregledih ob lepem vremenu še preverjamo stanje matic in morebitne trotočke zamenjamo z maticami iz rezerve. Glede zdravstvenega stanja čebeljih družin se ravnamo po veterinarskih nasvetih.

Mariborski čebelarji se bomo jeseni in pozimi spet izobraževali na posebnih tečajih. Pripravljamo regijski 60-urni tečaj o odbiri in vzreji matic ter pridelovanju matičnega mlečka. Teoretični del bo oktobra, novembra in decembra, praktični del pa aprila, maja in junija leta 2001. Iz lastne izkušnje naj zapišem, da so odbira, vzreja in zamenjava matic temelj uspešnega čebelarjenja v vseh panjskih sistemih, še posebej pa to velja za velikoprostorninski panjski sistem.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V OKTOBRU

dr. Janez Poklukar

elektronski naslov: janez.poklukar@kis-H2.si

Vse bolj se bliža čas zimskega počitka. V najlepšem jesenskem mesecu se popoldansko sonce spogleduje z jutranjo meglo in nočnim mrazom.

Čebele še vedno pridno prenašajo hrano iz obrobni satov v bližino gnezda, to pa delno spodbuja matice k omejenemu zaleganju jajčec. Ta njena marljivost pa ni več dobrodošla. Čebele se po nepotrebnem trudijo z vzrejo zalege, saj je ta dobra le še za razvoj varoze.

S svojimi zadnjimi ukrepi skušamo matici čim bolj omejiti zaleganje. Za ta namen dodamo v začetku ok-

tobra čebelam po 3 litre sladkorne raztopine v razmerju 3 deli sladkorja in 2 dela vode. Vso raztopino dodamo hkrati, tako da jo bodo čebele skladiščile neposredno v gnezdo in omejile matico pri zaleganju.

Ta mesec očistimo okolico panjev. Še zlasti skrbno odstranimo vse veje, ki bi utegnile pozimi drgniti in udarjati ob panje. Ropot in nemir namreč lahko usmrtila čebele! Če že septembra nismo namestili mrežnih podnic, potem to storimo zdaj. Ne bo odveč, če na žrela panjev pritrdimo zapirala, ki bodo rovkam in mišim preprečevala vstop vanje.

Ob zadnjem pregledu čebel panje še enkrat po-težkamo. V zadnjih tednih smo morda prezrli prikriti rop, o čemer sem več pisal že minuli mesec. Pa-

Stojišče nakladnih panjev pokojnega Dušana Medveda iz Ljubljane.

njem s premajhno zalogo hrane pomagamo vsaj z dvema medenima satoma, ki ju namestimo sat stran od čebelje gručice.

V drugi polovici meseca so čebelje družine najbrž že brez zalege. To pa je tudi najprimernejši čas za jesensko zdravljenje čebel proti varozi. O postopkih zdravljenja in izbiri sredstev se posvetujemo z veterinarjem, naj na tem mestu napišem le nekaj o postopkih uporabe oksalne kisline. Ta kislina je zelo učinkovito sredstvo za zdravljenje čebel, vendar je lahko zanje tudi zelo nevarna. Njena nevarnost je zahrbtna, ker čebel ne uniči takoj, ampak šele čez dva do tri mesece. Pri uporabi oksalne kisline se držimo treh pravil:

- v panjih ne sme biti nobene zalege,
- ne smemo prekoračiti priporočenega odmerka,
- po dodajanju kisline morajo biti vsaj trije dnevi izletni.

Oksalno kislino dodajamo čebelam na dva načina:

– Pripravimo raztopino 30 g dihidrata v litru vode, z ročnim razpršilnikom razpršimo na vsak zaseden sat 3 do 4 ml (1,5 do 2 ml na zasedeno stran sata). Seveda moramo panje razkopati, ob čemer pregledamo še zimsko zalogo hrane.

– Pripravimo raztopino 100 g dihidrata v litru vode in dodamo 1 kg sladkorja. Raztopino, segerto na 30 °C, kapamo po čebelah, 5 ml na zasedeno ulico.

Pri delu z oksalno kislino moramo biti zelo previdni, ker je strupena tudi za čebelarja. Sicer pa ne bo odveč, če pred ukrepanjem pri čebelah še enkrat pregledamo letošnje prispevke o tej temi v Slovenskem čebelarju in še enkrat preberemo knjižico prof. dr. Jožeta Riharja Varoza čebel, ki je leta 1999 izšla pri založbi Pansan v Ljubljani.

Ne bo odveč, če ob hladnem vremenu začnemo taliti staro izločeno satje. Časa je dovolj, čebele nas pri tem delu ne bodo več tako motile kot v prejšnjih mesecih. Poleg tega ne bo odveč, če kolače voska zamenjamo za satnice. Te bodo na hladnem počakale do pomladi, seveda pa jih bomo morali pred vtiranjem ustrezno segreti.

V drugi polovici oktobra omejimo vse nepotrebne posege pri čebelah. Če je le mogoče, naj sveti »Gav čebele sprav«.

V toplejših primorskih krajih so oktobra čebele še zelo dejavne. Kljub temu je vsako njihovo nepotrebno vznemirjanje odveč. Poskrbimo za obtežitev panjev (ne bo odveč, če to storijo vsi čebelarji z nakladnimi panji v Sloveniji), pripravimo se na burjo ali drug močan veter. Ob vetrovnem vremenu naj nam ne bo odveč pregledati stanja na stojišču. Če bomo pravočasno opazili prevrnjen panj in ga postavili nazaj na prvotno mesto, bodo čebele z malo sreče dočakale pomlad.

VETERINARSKI NASVETI V SEPTEMBRU

mag. Mira Jenko – Rogelj, dr. vet. med., Veterinarski zavod Slovenije

Naše vodilo pri zatiranju varoe so poglavitne usmeritve, ki jih vsebuje »Evropska delovna skupina za integrirano zatiranje varoe«. Poleg teh priporočil in ob upoštevanju raznoterosti življenja čebel na Slovenskem se bomo držali tudi splošnih navodil, ki jih ob upoštevanju življenjskega ciklusa čebel prilagajamo vsakokratnim podnebnim in vremenskim razmeram. Izkušnje kažejo, da je kljub povečini celinskemu podnebjju oktobra v panjih po Sloveniji še pokrita zalega. Zato za zatiranje varoe uporabljamo sredstva, ki smo jih navedli že v septembrskih nasvetih. Ker jih uporabimo šele po krmljenju čebel, se zatiranje varoe pogosto zavleče v oktober. V tem obdobju moramo zaradi povprečno nižjih dnevni temperatur računati na slabše delovanje teh sredstev.

Pri ploščicah apilife VAR si pomagamo tako, da jih razkosamo; pri hlapilnikih si pomagamo tako, da povečamo hlapno površino 85-odstotne mravljinčne kisline ter vsak dan preverjamo izhlapevanje. Kjer nočne temperature padejo tudi na manj kot +5 °C, delovanje teh sredstev pogosto ni več zadovoljivo.

Za nobeno od omenjenih sredstev še niso ugotovili, da bi bila varoa nanj odporna. Po uporabi **MRAVLJINČNE KISLINE** izginejo tudi znaki poapnelosti čebeljih družin, poleg tega pa se zmanjša še okužba čebel z nosemavostjo.

Nižje oktobrske temperature so tudi razlog za neuspešno pozno jesensko zatiranje, predvsem zaradi premajhne koncentracije izhlapele učinkovin (mravljinčna kislina, timol in eterična olja) in prekrat-

kega časa zatiranja. S tem zatiranjem pa zmanjšujemo možnost pojave večjih reinvazij varoe, če je to potrebno.

Oktober je tudi zadnji mesec, ko s preštevanjem naravno odmrlih varoj na podnici panja lahko ocenimo številčnost varoj. Samo na podlagi natančne kontrole vseh čebeljih družin se namreč odločamo o tem, ali se bomo tedaj, ko v družinah ne bo več pokrite zalege, lotili zimskega zatiranja varoe ali ne. Tedaj tudi ni več reprezentativnega naravnega odpada, saj bodo vse varoe, ki so ostale, zimo preživele na čebelah.

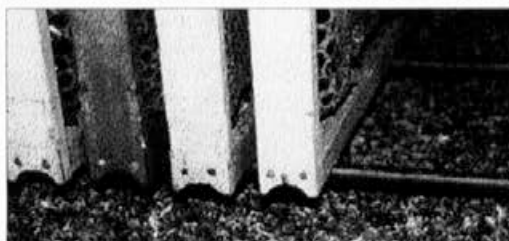
Boljše poznavanje razmerja varoa-čebela, pogostejša obolenja predvsem za virusnimi boleznimi in nova spoznanja ob množičnejši uporabi alternativnih sredstev s počasnejšim delovanjem so razlog za zvišanje korekcijskega mnogokratnika, s katerim množimo število dnevno naravno odpadlih varoj, da dobimo skupno število varoj v družini. Tako se bomo pri **naravno odmrlih 0,2 in več varoj na dan oktobra** pripravili na **zimsko zatiranje varoe, ko v panju ne bo več zalege** (od začetka novembra do prve polovice decembra). Te priprave so nujne ob lepih izletnih dneh; tedaj bomo očistili prizidke in nadzidke ter s tem poskrbeli, da s premikanjem satov ob morebitnem škropljenju sredstev za zatiranje (mlečna ali oksalna kislina) v hladnih novembrskih dneh ne bomo dodatno vznemirjali čebel.

Obvezna kontrola lovilcev varoe na panjski podnici nas bo tudi pravočasno opozorila na morebitno odpornost varoe na določena sredstva (hemovar). Pričakujmo, da se neučinkovitost ne bo pojavila hkrati na celotnem območju. Če je odpadla varoa dva dni po zatiranju še živa, sredstvo za zatiranje ni več učinkovito. O tem obvestite pristojnega specialista za zdravstveno varstvo čebel.

Med bližajočim se kongresom svetovnih razsežnosti bodo naša čebelarstva razgaljena pred mednarodno javnostjo. Zato že zdaj odpravimo napake, da

ne bomo plačevali dvojne globe: najprej v notranjem nadzoru (po novem Zakonu o zdravilih in medicinskih pripomočkih, Ur. list RS, št. 101/99, 70/00 in Zakonu o kemikalijah, Ur. list RS, št. 36/99), potem pa tudi v zunanji trgovini s čebeljimi pridelki.

Sledovi, ki so jih pustili naključni obiskovalci čez poletje v čebelnjakih:

Bolezni čebel

NEKAJ DODATNIH INFORMACIJ O NAJNOVEJŠIH MOŽNOSTIH ZA ZATIRANJE VAROE S PRIPRAVKI OKSALNE KISLINE

Po francoskih virih priredil prof. dr. J. Senegačnik

Ugledna francoska čebelarstva revija Zdravje čebele (La Sante de l'Abeille) v več številkah opisuje poskuse z oksalno kislino.

Zanimivo je, da so v Franciji v navodilih za uporabo te snovi že od vsega začetka priporočali kar največjo previdnost, ker so se bali njenih negativnih po-

sledic na čebelje družine. Da oksalna kislina ni tako nedolžna, smo lahko brali tudi v eni izmed prejšnjih številok Slovenskega čebelarja.

Ko so se v Franciji pojavili predlogi za registracijo oksalne kisline (za kar so bila celo zagotovljena sredstva Evropske unije) kot zdravilnega sredstva,

so zaradi bojazni pred negativnimi vplivi te snovi raziskave (začasno) ustavili. Fiziološko gledano, oksalna kislina prepreči izločanje določenih snovi iz organizmov, to vpliva na presnovo, vse skupaj pa se lahko konča tudi s smrtjo. Ta lahko nastopi zelo hitro, lahko pa tudi pozneje, ugotavljajo tako naši kot tuji čebelarji.

O rezultatih najnovejših raziskav o delovanju oksalne kisline na varoo in čebele pišeta dva članka v omenjeni francoski strokovni reviji, in sicer:

- Novi rezultati pri poskusih zdravljenja z oksalno kislino z nakapanjem ustreznih raztopin in
- Dolgotrajne negativne posledice pri družinah, zdravljenih z oksalno kislino.

In kaj poudarjata omenjena članka?

Zatiranje varoe je zelo potrebno in učinkovito zlasti jeseni, ko v družini ni več zalege. Ena izmed možnosti za takšno zatiranje je tudi razprševanje raztopine oksalne kisline, kar poznamo tudi pri nas. Čebele jo dokaj dobro prenašajo, postopek sam pa je precej naporen in zamuden. Da bi ga poenostavili in skrajšali, so začeli raztopino oksalne kisline v kapljicah dodajati v ulice med sate.

Toda že poskusi iz leta 1977 so nakazali, da je tak način uporabe oksalne kisline za čebele manj primeren. Zato so se lotili raziskovalnega projekta o učinkovitosti zdravljenja z nakapano oksalno kislino. Pri tem je sodelovalo kar 16 uveljavljenih čebelarskih inštitutov. V prvem članku, objavljenem v omenjeni francoski reviji, so prikazani rezultati raziskovalcev iz Švice.

Kakšne raztopine so preizkušali?

Primerjali so delovanje štirih različnih raztopin oksalne kisline, za kontrolno primerjalno raztopino pa so uporabili čisti sladkorni sirup. Koncentracije kisline v sladkorni raztopini (1:1) so bile 2,2 odstotka, 3,2 odstotka in 4,2 odstotka v sladkornem sirupu (1:1) ter 4,2 odstotka v vodi.

Med razmike med sati s čebelami so nakapali 5 ml raztopine. Naj poudarimo, da je tak postopek učinkovit, če v panju ni zalege! Te poskuse so izvajali v obdobju od 7. novembra do 14. decembra 1998 pri temperaturi približno 7 °C.

Kontrolo učinkovitosti so izvajali s posebnimi lovilnimi mrežami za varoe. Da bi zanesljivo ugotovili število zajedavcev, ki so preživel, so dva tedna po uporabi oksalne kisline izvedli še kontrolo s perizonom (tj. kumafosom) ali z razprševanjem raztopine oksalne kisline. Smrtnost čebel pri žrelu so ugotavljali od sredine oktobra 1998 do konca marca 1999, in sicer s posebnimi pastmi za lovljenje mrtvih čebel. Oslabelost družin zaradi zdravljenja z oksalno kislino so nato ugotavljali z Liebefeldovo metodo.

Učinkovitost proti varoi

Tako imenovano italijansko raztopino oksalne kisline (4,2-odstotno), ki vsebuje 60 g oksalne kisi-

ne $H_2C_2O_4 \cdot H_2O$ na liter, so do nedavnega imeli za nekako referenčno raztopino, ki jo je bilo mogoče kupiti na čebelarskem trgu v tujini. Proti varoi je zelo učinkovita (97,5 odstotka), razlike med posameznimi družinami in čebelnjaki pa so majhne. V 47 družinah, ki so jih zdravili s to raztopino, je preživel manj kot 50 varoj. Tako majhno število varoj v začetku pomladi naj bi bilo nekakšno zagotovilo, da število zajedavcev do avgusta ne bo doseglo kritičnega praga.

Pri raztopini s 3,2-odstotno kislino, tj. 45 g/liter, je bila učinkovitost 98,6-odstotna. V primerjavi s 97,5-odstotno učinkovitostjo italijanske raztopine to statistično ni signifikantno. Vendar je pri tej nižji koncentraciji oksalne kisline v dveh čebelnjaki preživel manj kot 16 varoj! Pri raztopini s 30 g oksalne kisline na liter (tj. pri 2,1-odstotni kislini) je bila povprečna učinkovitost 86,7-odstotna. Pri petih družinah od 37 zdravljenih so po končanem zdravljenju našli več kot 50 varoj. Dodatek sladkorja v raztopinah izboljšuje učinkovitost in zmanjšuje nihanja med družinami.

Toleranca čebel na oksalno kislino

Pri nakapavanju raztopin z oksalno kislino v panje neposredno po uporabi pri žrelu ni bila ugotovljena večja smrtnost čebel. To pa seveda ne izključuje neugodnih fizioloških vplivov, ki se lahko pojavijo pozneje.

Prezimovanje

Na običajen način in neodvisno od izvedenih postopkov so pozimi ugotavljali pomembno zmanjšanje števila čebel. Tudi pri kontrolni raztopini, ki je vsebovala zgolj sladkor, so ugotovili, da se je živalskost zmanjšala za 38 odstotkov.

Največje izgube so bile pri uporabi 4,2-odstotne oksalne kisline, saj je bilo v dveh čebelnjaki število čebel manjše kar za 61 oziroma 52 odstotkov, to pa v praksi seveda ni sprejemljivo. Slabo toleranco na to raztopino so ugotavljali tudi drugod v Srednji Evropi in na severu. **Za švicarske razmere je koncentracija italijanske raztopine previsoka, zato jo odsvetujemo.**

Raztopino 3,2-odstotne kisline čebele bolje prenašajo kot italijansko, to pa ugotavljajo na več območjih.

Družine, zdravljene z 2,1-odstotno kislino, prezimijo enako dobro kot kontrolne. Vpliva sladkorja v raztopinah glede na preživetje čebel niso posebej raziskovali.

Zanimiva je ugotovitev, da kontrolne pasti ob žrelu pogosto ne registrirajo velikih izgub čebel. Verjetno čebele zapuščajo panj in umrejo daleč proč od čebelnjaka.

Spomladanski razvoj po zdravljenju z oksalno kislino

Če je pri prvem ocenjevanju populacije v panju manj kot 3000 čebel, take družine razpadejo. Naj-

boljši spomladanski razvoj, celo boljši kot pri kontrolni skupini, ki je niso zdravili, so ugotovili pri dveh čebelnjakih, zdravljenih z 2,1-odstotno oksalno kislino. V začetku maja je bila razlika med takima dvema skupinama približno 3000 čebel na panj.

Skupini, zdravljeni s 3,2-odstotno in s 4,2-odstotno oksalno kislino, sta 22. aprila 1999 v svojem razvoju še vedno zaostajali za kontrolnimi družinami.

Ob gornjih podatkih se pojavlja pomembno vprašanje: Ali zimska oslabeitev in počasnejši spomladanski razvoj nista morda posledica dvojnega zdravljenja, najprej z oksalno kislino, dva tedna pozneje pa še s perizinom (tj. kumafosom)? Že obremenitev z oksalno kislino je za organizem čebel dovolj zahtevna in nevarna, še zlasti, če se pojavi nenadno znižanje temperature, perizin pa kot organofosfat potem opravi še svoje. Osebnost bi to drugo kontrolo raje zamenjal z zimskim zatiranjem z amitrazom, ki so ga uspešno uvedli veterinarski strokovnjaki v Sloveniji.

V Liebefeldu so zanimive in aktualne raziskave z oksalno kislino opisali v publikaciji z naslovom Varroa treatment by oxalic acid trickling. Field trials 1998/99 (Zatiranje varoe z nakapavanjem oksalne kisline, praktični poskusi iz leta 1998/99). Publikacija je mogoče kupiti na tamkajšnjem inštitutu.

Vse doslej navedene ugotovitve je mogoče je logično povezati med seboj. Prvo, kar lahko rečemo, je, da 4,2-odstotna oksalna kislina, ki jo imenujejo tudi italijanska, za razmere v Srednji Evropi ni primerna. Čeprav je proti varoi zelo učinkovita, pa čebelarje družine po jesenskem zdravljenju čez zimo zelo oslabijo. Številni strokovnjaki se zdaj bolj nagibajo k uporabi oksalne kisline z razprševanjem v obliki drobnih kapljic. Ta postopek zagotavlja poleg velike učinkovitosti tudi dobro toleranco pri čebelah (za čebele je manj škodljiv).

Če kdo še vedno vztraja pri nakapavanju oksalne kisline, naj raztopino pripravi tako, da bo npr. 3,2-odstotna, tj. da vsebuje 45 g dihidrata oksalne kisline v litru sladkornega sirupa. Italijansko, tj. 4,2-odstotno oksalno kislino, lahko razredčimo na 3,2-odstotno tako, da na en liter dodamo 3,5 dl sladkornega sirupa.

Ob tem ne smemo pozabiti, da za jesensko zdravljenje priporočajo samo enkratno uporabo, kajti že ta hudo obremenjuje organizem, posledice pa se pokažejo pozneje, kot slabša prezimitev. Oksalna kislina je namreč dobro znana kot sestavina kompleksnih spojin. Po oddajanju svojih dveh protonov lahko karboksilni skupini vežeta številne kovinske ione, npr. pri magneziju, kalciju, manganu, železu, kobaltu, niklju, bakru in cinku, inhibira pa tudi encim laktat dehidrogenazo in sukcinat dehidrogenazo. Če bi vse to vplivalo samo na varoe, bi bilo to naravnost idealno, ker pa so jim izpostavljeni tudi organizmi čebel, je treba dobro premisliti, kolikšno koncentracijo aktivne snovi še lahko uporabimo.

Toliko s pripombami vred o vsebini prvega omenjenega članka.

Sklepi, predstavljeni v drugem članku

Kot kažejo najnovejši poskusi, je razprševanje raztopin oksalne kisline proti varoi učinkovito do 95 odstotkov in tudi čebele jo dobro prenašajo. Rezultati so podobni pri uporabi vodnih raztopin ali raztopin v že prej omenjenem sladkornem sirupu 1 : 1. V Španiji so ugotavljali predvsem vpliv oksalne kisline na razvoj jesenske in spomladanske zalege.

Jeseni so štiri tedne zapored enkrat na teden razpršili po petih čebeljih družinah 3-odstotno kislino, postopek pa so ponovili spomladi prav tako pri petih čebeljih družinah.

V obeh primerih so čebelarje družine v kontrolnih panjih dobile samo vodo. Število živih varoj so ob koncu postopka ugotavljali najprej z apistanom, potem pa še s perizinom. Da bi ugotovili vpliv oksalne kisline na razvoj družin, so tri do štiri mesece po začetku poskusa v vseh družinah prešteli število zaleženih celic.

Jeseni je bila učinkovitost oksalne kisline 94-odstotna, spomladi pa 73-odstotna. Oksalna kislina je torej statistično signifikantno slabo vplivala na razvoj zalege. Poleg tega so v treh poskusnih družinah odmrle tudi tri matice.

Toliko v premislek za naprej. Prav bi bilo, če bi se tudi pri nas lotili študija kakšne spojine, ki bi bila za varoe zelo toksična, za čebele pa še precej manj, kot je oksalna kislina.

V zvezi s koncentracijami oksalne kisline, navedenimi v besedilu, pa še tole kratko pojasnilo: Odstotek raztopine pove, koliko utežnih delov topljenca (tj. raztopljene snovi) je v 100 utežnih delih raztopine: topilo je lahko voda, lahko pa kaka druga tekočina, npr. sladkorni sirup. Pri tem je specifična teža približno 1,20. Zato je liter raztopine oksalne kisline v sirupu precej težji kot liter vodne raztopine, količina oksalne kisline, raztopljene v enem litru sladkornega sirupa, pa je precej večja od tiste, ki bi jo raztopili v enaki količini vode.

Približen prevod slovenskega naslova: Some additional informations about the present day possibilities of controlling varroa by applications of different oxalic solutions.

Literatura:

1. Charriere, J. D., Imdorf, A.: Nouveaux resultats des essais de traitements a l'acide oxalique par degoutement. La sante de l'abeille, št. 174, november in december 1999, str. 335-342.
2. Higes, M., Meana A., Susrez, Llorente J.: Effets negatifs a long terme sur des colonies traitees a l'acide oxalique contre Varroa jacobsoni Quedmans. Ibidem, str. 342-343.
3. Dawson, R. M. C. et al.: Data for Biochemical Research. Clarendon Press, Oxford 1969.
4. Golin Bell: Principles and applications of metal chelation. Clarendon Press, Oxford 1977.

Izkušnje naših čebelarjev

S POTI PO JUŽNI AMERIKI

Franci Šivic

Avgusta letos, ko je pri nas vročina najbolj pritiskala, sem se za tri tedne podal na poslovni, prijateljski in turistični obisk v Argentino, spotoma pa sem videl še del Brazilije in Paragvaja. V Buenos Airesu se je komaj začejala pomlad. Temperature so bile od 10 do 20 stopinj Celzija, to pa je bilo zelo ugodno za potovanje po tem delu sveta.

Seveda takšen obisk ne bi bil popoln, če bi se ne pozanimal tudi o tem, kako čebelarijo v Argentini. Moj poslovni partner mi je ponudil, da me s svojim avtomobilom pelje približno 400 km iz glavnega mesta proti jugu, kjer v turističnem mestecu Villa Gesell živi čebelar slovenskega rodu Franc Vidic, sicer doma iz Radovljice na Gorenjskem. V Argentino je prišel po drugi svetovni vojni kot tisoči drugih beguncev in se naselil ob južni obali Atlantskega oceana. Skupaj s prijateljem, tudi Slovencem, sta postavila žago in se začela ukvarjati s trgovino z lesom, Franc pa si je za preživljanje prostega časa omislil še čebele. Toda zaradi odličnih čebeljih paš, po katerih Argentina slovi v svetu, je svoje čebelarstvo razširil, tako da ima zdaj že približno tisoč nakladnih panjev. Kljub spoštljivi starosti ne namerava ostati pri tej številki, ampak načrtuje povečanje svoje dejavnosti, hkrati pa namerava k resnemu sodelovanju pritegniti še nekaj družinskih članov.

Zalotil sem ga v mizarski delavnici, ko je skobljal deske za nove LR panje. Seveda je bil takoj pripravljen, da mi razkaže svoj obrat za točenje in shranjevanje medu ter najbližje stojišče. Vreme je bilo sonč-

no in čebele so že nosile obnožino s prvih pomladanskih cvetov. Pozornost so mi zbudili grmi in nizka drevesa z zimzelenimi listi, ki so bila vsa rumena od bogatih, živo rumenih cvetov. Domačini drevo imenujejo rumena akacija, vendar bi jo zaradi zunanjega videza prej uvrstil med zimzelene vrbe, če bi takšne vrste sploh obstajale. Po pripovedovanju čebelarja Vidica ta rastlina cveti cel mesec in daje čebelarjem velike količine cvetnega prahu, ki ga naš rojak pridno zbira za prodajo. Pozneje sem ga tudi poskusil in ugotovil, da je nenavadno slahek. Rumeno akacijo je na nekdanje gošče obmorske sipine nasadil nemški priseljenec Gesell in na ta način ozelenil celotno pokrajino, da je postala pravi letoviški raj, našemu rojaku pa nehote omogočil zgleden razvoj čebeljih družin.

Franc Vidic prevaža svoje čebele na različne pašne, včasih tudi po 500 km daleč. Največ medu dobi na sončnici, deteljah, lucerni, evkaliptusih in travniških plevelih. Prejšnja sezona ni bila kaj prida, saj je iz panja iztočil povprečno samo 50 kg medu. Prodaja ga doma, čeprav ga večina čebelarjev prodaja večjim trgovcem izvoznikom po 0,96 ameriškega dolarja za kilogram.

Varozo so doslej zdravili s fluvalinatom, vendar je postala varoa nanj odporna. Minulo zimo je že uporabil kumafos, ki ga meša z zmletim sladkorjem. Med brezpašnimi obdobji bo uporabljal novo domače sredstvo – gel mravljinčne kisline.

Ob koncu pa mi je Franc Vidic zaupal še eno za-

Stojišče nakladnih panjev našega rojaka Franca Vidica v kraju Villa Gesell v Argentini.

Foto: Šivic

Pred skladiščem satja in medu.

Foto: Šivic

nimivost: »Veste, v Radovljici imam ‚žlahto‘, ki v slovenskem čebelarstvu tudi nekaj pomeni. To je gospa Verena Vidic, direktorica Čebelarskega muzeja. Lepo jo pozdravite v mojem imenu, pa tudi vse slovenske čebelarje.«

Povedati moram, da sem v Argentini spoznal kar veliko Slovencev, ki so mi pripovedovali o svojih sorodstvenih vezeh v stari domovini, in čudil sem se, koliko je med njimi ljudi, ki jih bolj ali manj dobro poznam. O tem, kako rojaki v Argentini negujejo svoj jezik in kulturo, pa je bilo že dovolj povedanega v drugih medijih.

V Braziliji sem obiskal svetovno znane slapove Ig-vazu na reki Parana. V mestecu Foz de Ig-vaz je bil tedaj po naključju svetovni kongres entomologov in seveda sem moral to izredno priložnost izrabiti, saj se takšnih kongresov udeležujejo tudi raziskovalci čebel in čebeljih škodljivcev. Brez vseh težav mi je uspelo vrniti se med številne udeležence z vsega sveta (bilo jih je približno 5000) prav tedaj, ko je bila na vrsti predstavitev posterjev. Nekoliko sem upal, da bom morda srečal kakšnega slovenskega

Rumena akcija, kakor imenujejo domačini cvetoče grmovje na posnetku, nudi čebelarjem spomladni ves mesec bogato pelodno pašo.

Foto: Šivic

entomologa, našel pa sem kar nekaj italijanskih raziskovalcev samotarskih čebel, ki jih že vrsto let dobro poznam. Ti so me predstavili direktorju brazilskega čebelarskega inštituta v San Paulu, prof. Lionelu Gonsalvesu in kar hitro smo organizirali miniaturno konferenco. Prof. Gonsalvesa je zanimalo, kako napredujejo naše priprave na Apimondio 2003, saj je bil tudi sam med vodilnimi organizatorji svetovnega čebelarskega kongresa v Rio de Janeiru leta 1989. Zatrdil mi je, da se bo našega kongresa udeležil in da bo s seboj pripeljal čim večje število čebelarskih znanstvenikov iz vse Južne Amerike. Prav s čebelarskega inštituta v San Paulu je pred nekaj desetletji pobegnilo iz panjev nekaj afriških matic in v pragozdu osnovalo družine tako imenovanih čebel ubijalk. Pozneje so se razmnožile do južnih meja ZDA. Tedaj je bilo vse videti kot velika nesreča, dandanes pa so afrikanizirane čebele za Brazilijo pravi blagoslov. Odporne so proti varozi in hkrati zelo delavne, tako da se je pridelava medu v tej veliki državi zadnja leta izjemno povečala.

Na kongresu entomologov sem ostal še dolgo v noč. Ob slovesu smo si obljubili, da se znova snidemo prihodnje leto na Apimondii v Južni Afriki, tedaj pa se bomo natančneje dogovorili tudi o sodelovanju na svetovnem čebelarskem kongresu v Ljubljani dve leti pozneje.

Prezimovanje v dveh nakladah. Za zimsko zalogo uporabljajo argentinski čebelarji med.

Foto: Šivic

MED ZIMSKIM MIROVANJEM ČEBELE NE POZABIJO, KJE SO DOMA

Marjan Debelak

Ker nisem upošteval tega pravila, se mi je letos zgodilo, da sem izgubil eno izmed najmočnejših čebeljih družin.

Zaradi obilja čebel, ki jih je imela ta družina pred zazimljenjem, sem jo prezimoval kar v treh etažah, po sistemu AŽ maks sestavljenega panja. Pred za-

zimljenjem in tudi tja do sredine zime je bilo odprto le žrelo v vrhni etaži. Vse zazimljene čebele te družine so bile kakopak vletene samo skozi to žrelo.

Letos sem nameraval družino usmeriti, da bi uporabljala samo žrelo v prvi, to je spodnji etaži

panja. Brez posebnega razmišljanja se mi je zdelo, da bi bilo najbolje družini pozimi zapreti gornje žrelo in odpreti spodnjega. Mislim sem, da se čebele ob prvih dneh po dolgotrajnejšem popolnem mirovanju v mrzlih zimskih dneh znova vletijo v svoj dom tam, kjer zletijo na prosto. Tako je namreč videti, če jih opazujemo med čistilnimi izleti ali če se prašajo pred žrelom. Kar sem mislil, sem storil.

Doživel pa sem hudo razočaranje. Vedno se naučimo kaj novega ali tudi starega. Hitro kaj spregledamo in premalo premislimo!

Zima je bila razmeroma dolga in mrzla. Čebele v mojem čebelnjaku so bile dolgo brez izleta. Ko se je za to pokazalo nekaj možnosti, pa je senčna lega čebelnjaka že okoli enajstih dopoldne preprečila sončno ogrevanje pročelja panjev in njihove bližnje okolice. Temperature zraka v senci so bile letos v tem času izjemno nizke. Vse prve izletne dni, kolikor jih je sploh bilo, sem zamudil in nisem prišel k čebelam. Zato ne vem natančno, kaj se je s to družino dogajalo. Zapisal sem si le to, da je bila družina še kak teden pred prvim možnim čistilnim izletom med najmočnejšimi v čebelnjaku, saj je zasedala po šest ulic v dveh gornjih etažah v obliki velikega, pokonci postavljenega jajca. Kmalu po prvih izletnih dneh pa sem ugotovil neverjetno zmanjšanje števila čebel v tej družini, saj se je na koncu, ko so bile razmere tudi pri mojem čebelnjaku primerne za čistilne izlete, skrhala na dobro pest čebel z matico v eni ulici. V novo žrelo nisem videl prileteti nobene čebele. Katastrofa!

Pripominjam, da so imele vse čebele dovolj dobre hrane. Nobena ni odmrla zaradi varoze ali drugih bolezni. Vzrok za katastrofo je po mojem zimski sprememba lokacije panjskega žrela!

Kaj sem spregledal?

Najprej sem se spomnil, da po trditvi našega pronicljivega čebelarkega misleca, inovatorja in praktika **Zvonka Koplana** iz Dovjega pri Mojstrani v Zgornji Savski dolini za »pozabo« čebel na prejšnje domovanje ni pomemben čas mirovanja oziroma neizletavanja iz panja, temveč **zvišanje njihove temperature**.

Ko sva z Igorjem Francičem prelistavala stare čebelarke učbenike, sva v knjigi **Fraňa Lakmayerja** »**Umni čebelar**« iz leta 1907 našel na podatek, kako je ukrepal v nekaterih primerih švicarski čebelar U. Kramer: »Zvečer /.../ stresemo čebele raz satnike v stresalnik ... Drugi dan odnesemo stresalnik ven na solnce za kake dve uri, **da se čebele v njem zaprte do sitedga nabrenče** (podčrtal M. D.). Zvečer jih pa spravimo v novi zanje že pripravljen panj.« In še nekoliko naprej: »Ta zabojček postavi z omreženo stranjo proti solncu tako, da

solnce pripeka v zaboj na čebele. Čebele, razdražene po vročini, in ker ne morejo ven, prično silno šumeti. A zato se ni treba zmeniti. Pusti jih razgrajati cele dve do tri ure ...« in tako naprej, vse z namenom, da bi umetno pripravili čebele do podobnega vedenja kot pri naravnem roju, ko se vletijo na novo kjer koli si želijo novi dom.

Takih postopkov si seveda sredi zime z mojo čebeljo družino nisem mogel privoščiti, četudi bi se tedaj spomnil nanjo. Bila pa bi mi v opozorilo, naj čez zimo pustim družini prvotno žrelo.

Spomnil pa sem se še nekega podatka. Ponekod so nekdanj čez zimo prestavljali naseljene čebelje panje na posebna, za prezimovanje primernejša mesta. Kako pa so potem te panje spomladi znova postavljali na plano? Če je tako pomembno, da jih je treba postaviti na isto mesto, bi bilo to v starih čebelarških navodilih gotovo vsaj omenjeno! In sem se lotil brskanja po vseh mojih knjigah o čebelarjenju.

Saj drugače skoraj ni moglo biti, podatek sem našel v knjigi »**Pogovor o čebelnih rojih**« **Antona Janše**. Delo je leta 1771 izšlo v nemškem jeziku, pozneje pa ga je v slovenščino oziroma »... na kranjsko preložil in dopolnil zelo cenjeni, častitljivi, učeni duhovnik **Peter Pavel Glavar**, nekdanji župnik Komende sv. Petra, sedaj lastnik lašške gosposčine. V letu 1776.« Tako piše v naslovu jezikovno posodobljene izdaje »**ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu**« iz leta 1976.

V sicer številnih knjigah v moji čebelarški knjižnici pa podatka o tem nisem zasledil. Naj ga zato navedem v celoti:

»45. *Spomladansko postavljanje v čebelnjak*

Kateri nimajo čez zimo čebele v čebelnjaku, jih postavijo tja, ko skopni sneg, gorkega sončnega dne, da se dobro otrebijo, očedijo in sprašijo; kajti v mrzlem in vetrovnem bi se veliko čebel razkropilo, jih pomrznilo in se pogubilo. **Zlasti je treba poskrbeti, da postavimo sleherni panj na svoje mesto, kjer je letel lani, kajti tega mesta čebele čez zimo ne pozabijo, sicer se motijo, vračajo in koljejo med seboj.**« (Podčrtal M. D.)

Spregledal in zanemaril sem torej kar precej pomembnih pravil, čeprav so v moje opravičilo v sodbni čebelarški teoriji in praksi na splošno dokaj zapletena, zanemarjena in pozabljena. V zadnjem obdobju naprednega čebelarjenja jih sicer res ni bilo treba ne vem kako pogosto uporabiti, slej ko prej pa čebelarja vendarle doleti, da se mora zavedati njihovega pomena.

To je bil tudi moj namen – namreč obuditi jih iz pozabe, da pri svojem čebelarjenju ne bi tudi drugi storili podobnih napak.

APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
Tel., faks: (061)751-282

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure
PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH – NOVO! –

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM ZDRAVILNIH SREDSTEV
- APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO
- NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti.

- V zvezi s tem imamo urejeno vso dokumentacijo in vse možnosti za izdelavo.
- Satnice izdelujemo z novimi sodobnimi stroji, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli.
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125°C.
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pridemo po vosek tudi sami (če ga imate več kot 300 kg).
- Iz enega kilograma voska po dogovoru izdelamo od enajst do dvanajst AŽ satnic.
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne, in sicer od 220 do 250 SIT za kilogram.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.
- V zalogi imamo satnike, šestkrat vrtane, zbite in lepljene.

Za mlade čebelarje

BILO NAM JE LEPO ...

Mentor tabora: Koloman Kozic

Zaspati ob šumenju čebel, jutraj, ko se naredi prekrasen dan, pa videti, kako se izleže mlada čebela in jo nežno pobožati po njenem dlakavem telesu, je nekaj čudovitega. Videti prekrasno kraljico čebel, se posladkati s svežim nektarjem in slastnim medom in cvetnim prahom, je pravo doživetje, ki ga mladi udeleženci čebelarskega tabora ČEBELKO gotovo ne bodo pozabili. Spoznavali so goričke griče in pomursko ravnico, medovite rastline in drevesa, na katerih se pasejo drobne čebelice in polnijo satje s sladkim medom.

Da pa življenje čebel ni vselej rožnato, so slišali, ko so se učili o čebeljih boleznih in sovražnikih. Tudi človek je tisti, ki vse bolj onesnažuje okolje in s tem ogroža medovite rastline, ob tem pa se ne zaveda, kako koristne so čebele za opraševanje cvetov. Spoznali smo uporabnost, koristnost in zdravilnost čebeljih pridelkov.

Vse to in še veliko lepega, koristnega in zanimivega smo pokazali in povedali mladim udeležencem prvega čebelarskega tabora ČEBELKO na DOŠ Prosenjakovci. Tabora se je udeležilo pet tabornic in se-

dem tabornikov iz različnih krajev Slovenije. Pripravljen sem, da smo na pravi poti za dodatno izobraževanje in druženje mladih, ki jih zanimajo čebele, čebelarstvo in naše Pomurje. Da je bila izvedba tabora dobra in koristna za mlade tabornike, so potrdili taborniki, njihovi starši in različni gostje, ne nazadnje pa tudi vsi, ki smo skrbeli za to, da je vse potekalo po načrtih. V kroniko VIC za čebelarstvo je zapisana marsikatera dobra misel, pohvala in spodbudna beseda tabornikov, staršev, gostov idr.

Mati enega izmed udeležencev je zapisala: »Kapljica ne naredi luknje v kamen s silo, ampak s pogostim in vztrajnim padanjem!« In prav zaradi vztrajnosti je bilo sploh mogoče pripraviti čebelarski tabor ČEBELKO, zaradi vztrajnosti pa je bil tudi tako uspešen. Zato bomo v prihodnje na DOŠ Prosenjakovci nadaljevali začeto delo v okviru VIC za čebelarstvo in še naprej organizirali delavnice, obiske, naravoslovne dneve ter ne nazadnje tabore.

Mladi taborniki so želeli ostati pri nas še teden, dva ali celo cele šolske počitnice. To potrjujejo njihovi vtisi, ki so jih zapisali ob koncu tabora. Tako

smo lahko prebrali: »Bilo mi je zelo lepo, to je bil mega tabor, čebelarški tabor Zakon, imeli smo se zelo lepo ...« itd. Mlade tabornike, njihove starše in goste je na sklepni slovesnosti pozdravila gospa Marija Mlaker Šumenjak. Za njen obisk smo ji zelo hvaležni, še zlasti zato, ker je bila edina predstavnica

ČZS, ki je obiskala udeležence tabora. O svojih vtisih bo sama pisala in bodo objavljeni v Slovenskem čebelarju.

Hvala vsem, ki ste nam kar koli in kakor koli pomagali pri izvedbi tabora. Prihodnje leto se vidimo na drugem čebelarškem taboru ČEBELKO.

Kolesarji.

Edita skrbno zapisuje izlet po Pomurju.

Točili smo med.

Obisk medicarstva Celec.

Mladi taborniki z mentorjem ob šolskem čebelnjaku.

Ob Muri v Ižakovcih ob plavajočem mlinu na Muri. Na fotografiji tudi mentorica ga. Olga z možem iz Grosupljea.

ČETRTI MEDNARODNI KONFERENCI REJCEV TEMNE ČEBELE (SICAMM) OB ROB

dr. Janez Poklukur

elektronski naslov: janez.poklukur@kis-H2.si

Rejci temne čebele *Apis mellifera mellifera* se vsako drugo leto zberejo na mednarodni konferenci in analizirajo aktualne razmere na področju ohranjanja biološke raznovrstnosti pri vzreji temne čebele. Srečanje izrabijo tudi za posvet o novostih na področju okoljskih dejavnikov, ki vplivajo na obstoj čebel.

Četrti sestanek združenja SICAMM je potekal od 19. do 25. avgusta 2000 v Kroppafjallu v pokrajini Dalsland na Švedskem. Konferenca se je udeležilo 60 delegatov iz 14 evropskih držav. Sam sem sodeloval kot vabljeni predavatelj, potne stroške pa je poravnal Kmetijski inštitut Slovenije, za kar se pristojnim iskreno zahvaljujem.

V prvem delu, predstavitvi znanstvenih referatov, smo se dotaknili različnih tem o ohranitvi temne čebele v Evropi.

Prof. dr. J. Stark z univerze v Uppsali na Švedskem nam je v uvodnem govoru predstavil nekaj poglavitnih značilnosti vzreje temne čebele v Evropi. Kljub pritiskom na različne politične institucije ni pravega odziva, zato je temna čebela še vedno na robu svojega obstoja. Postavlja se temeljno vprašanje, ali ima zdajšnja generacija neomejeno pravico uničiti določene čebelje rodove. Se nam bo tako brezbrizno početje nekoč hudo maščevalo? Mednarodna konferenca rejcev temne čebele naj bi spodbudila nekatere mednarodne organizacije k večji skrbi za ohranjanje biološke raznolikosti čebel. Boj za biološko raznolikost ni le boj za volkove in medvede, akcij se je treba po njegovem mnenju lotiti celostno in upoštevati vse značilnosti ekosistemov. Ob koncu je udeležencem zaželel uspešno delo ter dobro počutje na spremljevalnih strokovnih ekskurzijah neposredno po konferenci.

Prof. dr. Z. Glinski z univerze v Lublinu na Poljskem je analitično prikazal zakonitosti imunskega odziva pri socialno živečih žuželkah. Poleg mehanizmov individualne odpornosti žuželk so pri socialno živečih žuželkah zelo pomembni socialni preventivni mehanizmi. Gre za posebne oblike čistilnega in obiralnega vedenja, pa tudi za namensko samoodstranjevanje obolelih članov čebeljih družin. V zadnjem času je čebele na Poljskem zelo prizadela poapnela zalega, za zatiranje le-te pa uvajajo pripravek chitozal-apis liquid.

V svojem prispevku (dr. J. Poklukur, Kmetijski inštitut Slovenije) sem predstavil zdajšnje razmere pri vzreji avtohtone kranjske čebele v Sloveniji. Stanje je ugodno, vendar se utegne v kratkem poslabšati zaradi nenadzorovanih migracij čebel, neživljenjske zakonodaje in vpliva čebeljih bolezni. Med temi vse večjo škodo povzroča varoza, zato skušamo s selekcijo na povečano odpornost povečati toleranco čebel na to nevarno bolezen. Ugotovili smo, da lahko z naravnim odpadom varoj na podnico panjev merimo razlike med čebeljimi panji, predvsem v prvi polovici aprila. Na podlagi te ugotovitve smo aprila letos skupaj z veterinarji izvedli obsežnejšo raziskavo navzočnosti varoe ter med 43 rodovi čebel ugotovili tri nadpovprečno občutljive in tri nadpovprečno odporne rodove. Na podlagi analize razmer bo verjetno že v bližnji prihodnosti mogoče občutno zmanjšati uporabo nevarnih akaricidov, s tem pa tudi nevarnost onesnaženja medu.

V teoretičnem prispevku o selekciji čebel je dr. K. Bienefeld z inštituta v Hohen Neuendorfu v Nemčiji opisal osnove dedovanja pri čebelah in sistem selekcije čebel v Nemčiji. Na leto obdelajo podatke o donosnosti nekaj več kot 3000 čebeljih družin, v izračunu plemenskih vrednosti pa upoštevajo tako neposredne kot tudi maternalne vplive v čebelji družini. Problematične so predvsem negativne genetske korelacije med njimi, saj to v precejšnji meri zavira hitrejši genetski napredek čebel.

K. Koeppler s čebelarškega inštituta v Oberurslu v Nemčiji je predstavila razlike v izbiri cvetnega prahu med različnimi pasmami čebel. Raziskava še ni končana, pokazalo pa se je, da je temna čebela izjemno uporabna za opraševanje rastlin, saj ima v določenih pogledih prednost pred drugimi čebeljimi pasmami.

Dr. J. Prabucki in dr. B. C. Mickiewicz iz Poljske sta obširno raziskala pridobitno vrednost križancev različnih čebeljih pasem in jo primerjala z vrednostjo avtohtone temne čebele. Kljub ogroženosti je ta še vedno obetaven vir genetskega materiala tako pri čisti vzreji kot tudi pri različnih kombinacijah z drugimi čebeljimi pasmami. Zanimiva je bila ugotovitev, da je v tamkajšnjem okolju za križanje za pridobitne namene izjemno uporabna kranjska čebela.

Dr. J. Stark pozna obširna območja na Švedskem,

na katerih ni čebel. V okviru več let trajajočega poskusa skuša ugotoviti vpliv čebel na vedenje in navzočnost drugih naravnih oprasevalcev. V okviru te raziskave so ugotovili razporeditev obiskov posameznih vrst čmrcljev in metuljev v enem dnevu. Gre za izjemno usklajen medsebojni odnos med oprasevalci in rastlinami. Postavlja pa se vprašanje, kakšne spremembe se bodo pojavile po vključitvi čebel v oprasevanje v prihodnjem letu.

I. Peterson in P. Thunman iz Švedske sta predstavila preprost računalniški program za merjenje kubitalnega indeksa in diskoidalnega odklona na krilih čebel. Na podlagi tega programa je mogoče hitro določiti pasme čebel. Problematično pa je odločanje o pasmi na podlagi dveh značilnosti čebel, in sicer visokih dednostnih deležev in umetne določitve meril. Sicer pa je metoda v praksi zelo uporabna.

Dr. D. Pritchard iz Velike Britanije je eden največjih strokovnjakov na področju humane genetike, v zadnjem času pa se ukvarja tudi s čebelami. Na podlagi rezultatov svojih opažanj in daljše razprave o posebnostih dedovanja pri čebelah je predstavil preprost sistem odbire čebel, ki temelji na treh točkah in je primeren tudi za čebelarje brez posebne znanja genetike:

- vsako leto odstrani četrtno najslabših matic,
- matičnike za vzrejo matic vzame le od četrtnine najboljših družin,
- prejšnje leto najboljšo družino spodbuja k množni vzreji trovov.

O. Hertz iz Danske je opisal naselitev temne čebele na Grenlandijo. Z otoka Laeso na Danskem so leta 1995 tja prepeljali 12 čebeljih družin in naučili čebelariti dve grenlandski družini, ki se sicer ukvarjata z ovčerejo. Zdaj je živih še pet čebeljih družin. Med z Grenlandije je zelo okusen in ustrezno drag. Kupimo ga lahko v majhnih kozarčkih po 50 g, preračunano v kilogram, pa stane kar 40.000 SIT. To je verjetno najdražji med na svetu, revni družini ovčarjev pa sta na ta način pridobili pomemben stranski vir dohodkov. Čebele prezimijo na stalnih stojiščih. Zaradi dolgotrajne zime največ težav povzroča nosemavost čebel. Predvidevajo, da v težavnih naravnih razmerah, kakršne so na Grenlandiji, preživi samo temna čebela.

Dr. K. Bienefeld iz Nemčije je v svojem drugem prispevku opisal metodo ugotavljanja in razmnoževanja čebel delavk specialistk za ugotavljanje zalege, okužene z varozo. Med poskusom najprej ugotovijo in označijo delavke specialiste za obolelo zalego, nato pa umetno spodbudijo razvoj njihovih jajčnikov in zaleganje neoplojenih jajčec, ki se potem razvijejo v trote. Seme teh trovov potem uporabijo za oploditev matice. Postopek je tehnično zelo zapleten, kljub temu pa bi na ta način lahko že v bližnji prihodnosti zelo povečali naravno odpornost čebel proti varozi.

Dr. Bo Vest Peterson z univerze v Kopenhavnu na Danskem je izvedel obširno raziskavo variabilnosti sestave CO-1 mitohondrialne DNA v širši populaciji temne čebele v Evropi. Ugotovil je navzočnost najmanj petih različnih skupin čebel, ki se genetsko med seboj zelo razlikujejo. Dokazal je, da v okviru precej zdesetkane populacije temne čebele obstaja velika genetska variabilnost, to pa je dobra podlaga za njeno prihodnjo selekcijo.

V drugem delu konference so sledila poročila predstavnikov posameznih držav o stanju na področju vzreje temne čebele. Na splošno pesimistična poročila lahko strnemo v nekaj točk:

- populacija temne čebele se je zmanjšala na nekaj tisoč družin in ji še vedno grozi izumrtje;
- v nobeni državi čebelarji ne dobijo nikakršnih spodbud za ohranitev avtohtone temne čebele;
- pojavlja se vprašanje osebne zainteresiranosti na področju ohranitve temne čebele v posameznih državah članicah;
- čebelarji ne upoštevajo dogovorov in z nakupimatic od drugod še naprej slabšajo razmere;
- na področju odbire mirnih temnih čebel ni večjih uspehov, čeprav je bila nekoč temna čebela znana po svoji obvladljivosti;
- velike izgube genetskega bogastva pri čebelah povzročajo varoza in druge čebelje bolezni;
- okoljevarstvene organizacije nočejo prisluhniti problemu čebelarjev, tudi širša javnost se zanje ne zanima.

V sklepnem delu konference so navzoči predstavniki držav članic izvolili nov izvršni odbor in za njegovega predsednika izvolili dr. J. Starka. Sklenili so, da bodo v bližnji prihodnosti dejavnejši na mednarodnem področju, da bodo vzpostavili stike z mednarodno agencijo za ohranitev biološke raznolikosti v Montrealu ter da bodo dejavneje posegli v dogajanje v Bruslju. V vsakem primeru pa bodo dejavno podpirali vsa prizadevanja za ohranitev biološke raznolikosti znotraj čebelje vrste. Njihova pomoč bo nujno potrebna tudi pri zdajšnjih prizadevanjih Slovenije za ohranitev avtohtone kranjske čebele na njenem ozemlju.

Po končani konferenci so nas gostitelji odpeljali na strokovni ogled čebelnjakov na otoku Luro in čebelarjev v 800 km oddaljeni pokrajini Jamtland, kjer živi veliko Laponcev. V pokrajini so zelo dejavni tudi čebelarji, ki so v okolici Östersunda ustvarili edinstven rezervat temne čebele na svetu. Poglavitne medovite rastline, ki so pomembne za čebele, so vrba, regrat, borovnice, brusnice, robide, kiprc in še precej drugih rastlin, verjetno pa se v določenih primerih pojavi tudi mana na iglavcih. V bližini številnih mravljišč smo namreč na vejicah smrek opazili ušice, zelo podobne naši zeleno progasti smrekovi ušici. K sreči tamkajšnja temna čebela še ni okužena z varozo in tudi hude gnilobe ne pozna. Zaradi ostrega podnebja pa se hitro masčuje vsaka drob-

na napaka pri oskrbi čebel in čebelar je prisiljen čakati na naslednje leto. Če so družine optimalno pripravljene na pašo, potem lahko čebelar povprečno računa z obilnim pridelkom do 60 kg na panj. Zadnji dve leti sta bili slabi, saj so čebelarji pridelali samo 15 do 20 kg medu na čebeljo družino.

Mednarodna konferenca je bilo zelo dobro organizirano srečanje znanstvenikov in predstavnikov rejcev temne čebele. Udeleženci smo spoznali celotno problematiko ohranitve temne čebele tako iz pogojev kot tudi iz ogleda čebel na terenu.

Ob precej črni sliki zdajšnjih razmer pri vzreji temne čebele v Evropski uniji se nam nehote zastavlja vprašanje, kaj se bo v prihodnjih letih zgodilo z na-

šo kranjsko čebelo. Če bomo nekritično prevzeli vse vzorce ravnanja in vse rešitve na področju kmetijstva Evropske unije tudi v naše čebelarstvo, potem se utegne Sloveniji, domovini avtohtone kranjske čebele, zgoditi marsikaj neugodnega. Za razliko od Evropske unije imamo še zavarovano avtohtono kranjsko čebelo, izdelali smo strategijo razvoja, vemo, kaj hočemo. Nezadovoljstvo evropskih čebelarjev je jasen dokaz, da je liberalizacija na področju čebelarstva razmere samo zapletla, da to ni končni rešitev in da ne zadovoljuje skoraj nikogar. Morda pa bo le kdo od odgovornih v naši prihodnji širši domovini prisluhnil glasu prizadetih čebelarjev in poleg volkov in medvedov zavaroval tudi čebele.

ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR

Tyrševa ul. 26

2000 Maribor

Tel. + faks: 062/216-244

ODPRTO:

ob sredah: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

ob petkih: od 8⁰⁰ do 14⁰⁰

ob sobotah: od 8⁰⁰ do 12⁰⁰

PONUJAMO

- ČEBELARSKO OPREMO
- DROBNI ČEBELARSKI PRIBOR
- EMBALAŽO – kozarci vseh vrst, pokrovčki, stekleničke za propolis vseh vrst
- SATNICE za AŽ, za nakladni LR, za mali in veliki KIRARJEV panj

ZA VSE TE IZDELKE POPUST ZA IMETNIKE ČLANSKIH IZKAZNIC:

– 5 % POPUST ZA NAKUP OD 5.000 DO 10.000 SIT,

– 10 % POPUST ZA NAKUP VEČ KOT 10.000 SIT.

SREČANJE MARIBORSKIH ČEBELARJEV IN NJIHOVIH PRIJATELJEV JE BILO LETOS V MALEČNIKU

Janez Mihelič

Čebelarska zveza društev Maribor je za člane mariborskih in okoliških društev 27. avgusta letos v lovskem domu v Malečniku pri Mariboru pripravila strokovno in družabno srečanje. Ker je vodstvo te območne zveze pripravilo zanimiv in pester program in ker postaja prireditev med mariborskimi čebelarji že tradicionalna, se jo je udeležilo precejšnje število čebelarjev in njihovih žena. Skupaj z gosti je prišlo v

idilično okolje nad Malečnikom, kjer je čebelaril znani mariborski velečebelar Franc Kirar, približno tristo udeležencev.

V dopoldanskem strokovnem delu je Rudi Anžel iz Griž čebelarje najprej seznanil s pomenom menjave satja prve posode za med in načinom izdelave satnic, potem pa je veterinarika Vida Lešnik govorila o uporabi timola za zatiranje varoz.

Po razpravi so čebelarjem pripravili prikaz izdelovanja sveč v posebnih modelčkih in z različnimi okraški, saj je to delo za nekatere čebelarje že skromen dodaten vir dohodkov v čebelarstvu. Prikazali so tudi računalniško izdelavo etiket za med in pripravili manjšo razstavo čebelarskih izdelkov.

Zlasti veliko pa je bilo zanimanje za ocenjevanje medu in medenih alkoholnih napitkov. Komisija je prejela lepo število vzorcev medu in medenega žganja, najboljše med njimi pa so po ocenjevanju nagradili s posebnimi priznanji.

Omeniti moram tudi veliko ponudbo podjetja Vema iz Maribora, predvsem embalaže in drugih pripomočkov, ki jih potrebujejo čebelarji. Kot novost na našem tržišču je podjetje prikazalo plastične satnike in satnice za nakladne panje. Čebelarjem so po-

nudili tudi sirup za čebele; čebelarji imajo z njim dobre izkušnje, zato se njegova poraba povečuje.

Na letošnjem srečanju je predsednik Čebelarске zveze društev Maribor Vlado Pušnik podelil posebno priznanje te območne zveze Stanetu Sajevcu za uspešno vodenje izobraževalne in strokovne sekcije Franca Kirarja. Nagradjenec pa je v svoji zahvali poudaril, da je to priznanje pravzaprav priznanje vsem dejavnim članom kluba oziroma izobraževalne sekcije. Potem so čebelarjem podelili tudi priznanja za najboljše vzorce letos pridelanega medu. Vse vrste so zelo dobre kakovosti, izstopajo pa hojev, kostanjev, lipov in gozdni med.

Brez dvoma bi bili za nečebelarje oziroma porabnike čebeljih pridelkov zelo zanimivi predvsem razstava, ocenjevanje medu in delavnice, zato organi-

Komisija je ocenila kakovost vzorcev medu.

Najboljši so prejeli priznanja za kakovost.

Na srečanju so lahko čebelarji kupili tudi čebelarski material.

Organizator pa je poskrbel tudi za dobro razpoloženje.

Del čebelarke razstave sta pripravili žena in hčerka g. Vlada Pušnika (na sliki).

Novost na razstavi je bil izdelan Kirarjev mediščni sat s plastično satnico.

Foto: J. Mihelič

zatorjem predlagam, naj v prihodnje povabijo na popoldanski ogled te prireditve tudi nečebelarje in ljubitelje čebelarstva. Na ta način bodo lahko izvedeli, kakšen mora biti kakovosten sortni med in ga tudi poskusili. Še posebej zato, ker je bilo v pripravo prireditve vloženo zelo veliko truda, predvsem predsednika ČZDM g. Vlada Pušnika in njegovih sodelavcev. Tako bi čebelarji pridobili nove zveste porabnike tega žlahtnega pridelka narave, ki ga je letos

veliko, tako da se številni čebelarji že ubadajo s tem, kako ga bodo prodali. Kljub temu štajerski čebelarji panično ne znižujejo cen medu, saj menijo, da bodo za tako kakovosten med našli kupce, čeprav šele pozimi.

Organizatorji so za udeležence pripravili odličen bograč, pa tudi jedi na žaru ni zmanjkalo. Štajerski čebelarji so dokazali, da se znajo zabavati, saj so ob zvokih ansambla plesali še pozno v noč.

POMEMBNEJŠI SKLEPI TRETJE SEJE GRADBENEGA ODBORA ČEBELARSKEGA CENTRA SLOVENIJE

Janez Mihelič

Priprave na nadaljevanje graditve Čebelarkega centra Slovenije dobro napredujejo. Gradbeni odbor se je v petek, 11. avgusta 2000, v Lukovici sešel že tretjič ter pregledal dosedanje delo in sprejel več sklepov, pomembnih za nadaljevanje svojega dela.

Seje so se udeležili: Vlado Pušnik, Avgust Gril, Matej Blejec, Marjan Skok, Albin Zajc, Milan Runtas, Janez Mihelič – člani GO, Andrej Čabrijan, koordinator – direktor Urania, in Živko Burja – župan občine Lukovica.

Sprejeli so naslednji dnevni red:

1. Odpiranje prispelih ponudb za gradbena dela.
2. Potrditev ponudbe biroja LD 2000 d.o.o. Domžale (lokacijska dokumentacija).
3. Izбира izvajalca nadzora.
4. Obravnava predloga za razpis – stavbno pohištvo (okna, vrata), elektroinštalacije, ogrevalne, vodovodne inštalacije.

K točki 1

Predsednik gradbenega odbora (v nadaljevanju GO) Vlado Pušnik je poročal o uresničenih sklepih druge seje gradbenega odbora. Sklepi so bili skoraj v celoti uresničeni; neuresničen je ostal samo sestanek GO z

največjimi mejaši, s katerimi naj bi se pogovorili o sodelovanju in uskladih ureditev okolja. Do seje je poslopolje ČCS dobilo hišno številko, tako da je njegov naslov: ČCS, Lukovica 8, pošta Lukovica. Albin Zajc in čebelarji ČD Lukovica so že pripravili osemdeset kolov za ograjo. Postavljanje ograje bo predvidoma 16. septembra letos.

Potem so razpravljali o potrebi po vgraditvi novih strešnih oken, tako da bi lahko bolje izrabili podstrešne prostore. Sprejeli so

SKLEP ŠT. 13: V projektu naj bosta za vsako etažo predvideni po dve podstrešni okni na vsaki strani strehe. Ob morebitnem pomanjkanju finančnih sredstev bomo podstrešna okna vgrajevali postopno, in sicer najprej na tretji etaži (hišniško stanovanje – apartma). Izvajalci morajo vgraditi okna znamke Velux. Proizvajalca bo GO zaprosil, naj okna za eno etažo prispeva kot donacijo.

Nato sta g. Zajc in g. Čabrijan odprla šest prispelih ponudb za gradbena dela. V zvezi s tem so sprejeli

SKLEP ŠT. 14: Na razpis je prispelo šest ponudb. Urania d.o.o. naj do srede, 16. avgusta 2000, pripravi analizo vseh ponudb za izvajanje gradbenih del na

ČCS in jo pošlje vsem članom GO. Na podlagi te analize bo tričlanska komisija v sestavi Vlado Pušnik, Avgust Grič in Matej Blejec po pogovoru z vsemi člani GO izbrala najboljšega ponudnika.

K točki 2

V zvezi s ponudbo za lokacijsko dokumentacijo biroja LD 2000 d.o.o. Domžale so po razpravi sprejeli

SKLEP ŠT. 15: ČZS sklene pogodbo z LD 2000 d.o.o. Domžale za lokacijsko dokumentacijo in geodetski posnetek. Pogodbena cena 365.000 SIT + DDV za lokacijsko dokumentacijo in 140.000 SIT + DDV za geodetski posnetek je bila po dogovoru z izvajalcem že znižana na 290.000 SIT + DDV in 100.000 SIT + DDV.

K točki 3

Po razpravi so člani GO ugotovili, da je ponudba podjetja Arhitekturni studio Schlaus d.o.o. iz Slovenskih Konjic za izvedbo celotnega nadzora ugodna, zato so sprejeli

SKLEP ŠT. 16: Sprejeta je ponudba Arhitekturnega studia Schlaus d.o.o. iz Slovenskih Konjic za nadzor

del na Čebelarstvu centru Slovenije v Lukovici. Z Arhitekturnim studiem bomo podpisali pogodbo o izvajanju teh del v višini 1.200.000 SIT, zahtevali pa bomo manjšo spremembo plačilnih pogojev. Po sklepu GO bodo plačana dejansko izvršena dela oziroma dela, opravljena v skladu s terminskim planom izvajanja del.

K točki 4

Direktor podjetja Urania g. Čabrijan je predstavil osnutke predlogov za razpis naslednjih del na ČCS, in sicer za stavbno pohištvo (okna in vrata ...) ter za elektroinštalacije in inštalacije za ogrevanje, vodovod, prezračevanje in kanalizacijo na ČCS. Po razpravi je bil sprejet

SKLEP ŠT. 17: Razpisi za dela na ČCS za stavbno pohištvo, elektroinštalacije, inštalacijo za vodovod, ogrevanje in prezračevanje bodo objavljeni v prvi naslednji številki Uradnega lista RS. Ponudbe naj bodo zbrane do 5. septembra 2000.

Na koncu so se dogovorili, da bo predsednik GO g. Pušnik v kratkem sklical sestanek največjih mejašev ter skupaj z občino Lukovica ter ČD Lukovica organiziral postavitev ograje okoli objekta.

NEKAJ O ČEBELARJIH IZ ČRNE NA KOROŠKEM

Franc Aplinc – ČD Črna na Koroškem

Čebelarstvo društvo Črna iz Črne na Koroškem ima 82 članov. Večina je seveda moških, vendar smo ponosni, da je med nami tudi osem čebelarok. Mladi čebelarji na osnovni šoli obiskujejo čebelarski krožek, ki ga vodi gospa Marjeta Sušnik. Letos sta se Aleš Germadnik in Lovro Zajec udeležila 23. srečanja mladih čebelarjev v Novem mestu. Prejela sta bronasto priznanje v nižji skupini.

Znanja ni nikoli dovolj, zato smo črnjanski čebelarji letos obiskali čebelarskega mojstra iz prve generacije šole za čebelarske mojstre, gospoda Milana Vajdo iz Metlike. Združili smo koristno s prijetnim, saj smo si hkrati ogledali tudi delček Bele krajine. Na pot smo se odpravili na deževno soboto, 20. maja. Vožnja je trajala kar precej časa, saj je moral naš avtobus prevoziti vso Slovenijo od severa do juga, torej od meje z Avstrijo do meje s Hrvaško. S seboj smo povabili tudi naše »boljše polovice«, saj nam pri delu s čebelami precej pomagajo oziroma vsaj preveč ne negodujejo, kadar hodimo k našim krilatim ljubicam. Kaj veliko od našega gospodarjenja tako nimajo. Za večino namreč velja pogovor, da so čebele čebelarja v coklah naše in ga v coklah tudi pustile.

Ogledali smo si gasilski muzej, na grajskem dvorišču pa izdelavo pisanic, tkanje lanu, prejo, pletenje s šibami in vinsko klet.

Gospod Vajda si je vzel čas in nas prijazno spre-

jel. Lani je zazimil 320 panjev čebel, nas pa je peljal v enega izmed svojih čebelnjakov, ki je naseljen z osemdesetimi družinami. Stoji sredi značilne belokranjske pokrajine, kjer je že kar nekaj površin neobdelanih. Naravno okolje je pravi kraj za čebele, saj z intenzivno kmetijsko obdelavo vnesemo v naravo kar preveč njej tujih snovi.

Z mojstrom smo se pogovarjali v prostornem čebelnjaku ob prijetnem šumenju čebel.

Zanimalo nas je, kako dodaja mlade matice, kako velike panje uporablja, o rojenju in izkušnjah z zdravljenjem. Prijazno nam je odgovoril in nas opozoril tudi na izzive prihodnosti. Po pokušini njegovih vin smo se mimo Treh Far v Rosalnicah odpeljali nazaj v Metliko. Po poznem kosilu nas je dež pregnal s prireditve Vinske vigred in z vinskega večera. Avtobus nas je prijazno vzel pod streho in napotili smo se proti domu. Ker pa smo s seboj imeli tudi muzikanta, smo se med potjo tudi ustavili. V precej mrzlem večeru so se ob prijetnih zvokih njegove harmonike nekateri tudi dodobra ogreli.

Nekaterim izlet ni bil všeč, predvsem jih je motilo vreme, nekaj pa je bilo zadovoljnih, da so obiskali drugi konec Slovenije, v katerega jih pot le redkokdaj zanese. Družba pa je bila prijetna, in to naj bo članom vzpodbuda za še bolj zavzeto delo v društvu. Le delo vseh daje dobre rezultate in le tako se lahko nadejamo tudi zadovoljstva ob uspehih.

OCENJEVANJE MEDU V SEMIČU

Stane Plut

Spoštovane čebelarke in čebelarji, ko sem začel pisati te vrstice, sem razmišljal, kaj naj napišem za popotnico ocenjevanju medu, ki ga pripravljamo semiški čebelarji. Človek se nehote vpraša, ali je ocenjevanje sploh potrebno, se bodo čebelarji odzvali itd. Pa poglejmo, kaj počnejo druga društva, katerih člani se prav tako ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. Če pogledamo vinogradnike, po Martinu skoraj v vsaki drugi vasi stojijo v vrstah, da bi njihov pridelek ocenili, ga primerjali s sosedovim, da bi odkrili pomanjkljivosti pri svojem delu, se posvetovali in izmenjali izkušnje ter naslednje leto pridelali boljše vino ali pa se samo postavljali s prejetimi priznanji. Rezultat tega početja je, da je kakovost vsako leto boljša in da uporabniki lahko spijemo kozarec vrhunskega vina tudi v kletah pri manjših vinogradnikih. Ob tem se seveda sprašujemo, ali smo čebelarji res tako samovšečni ali pa se morda bojimo ocenjevanja svojega celoletnega truda, saj bi v na-sprotnem tudi mi imeli nič koliko ocenjevanj v deželi Kranjski, ki je nekoč slovela po umnih čebelarjih, dobrem medu in medicini in tako naj bi bilo menda še dandanes. Vse kaže, da se čebelarji premalo zavedamo, kaj vse nam prinašajo takšna ocenjevanja, čeprav so pripravljena na lokalni ravni. Res je naš med zelo kakovosten, vendar to ne pomeni, da ne bi mogel biti še boljši. In konec koncev, zakaj tega porabnikom ne povemo na javnih prireditvah? Zakaj ne bi tudi v prostorih, v katerih čebelarji

prodajajo svoje pridelke, visele diplome kot dokaz odličnosti, podobno kot jih lahko vidimo v vinskih hramih pri vinogradnikih. Poleg strokovnjakov bi v komisijah sedel tudi domač preglednik za med, si nabiral znanje in prepotrebne izkušnje, ki jih bo potreboval pri uvajanju blagovne znamke. Čebelarji bi tako končno dobili predstavo, kam sodi naš med in kaj mo-ramo postoriti, da bo ohranil svojo žlahtnost tudi po odvzemu. To je le nekaj motivov, ki so vodili semiške čebelarje pri pripravi ocenjevanja medu. Seveda je bilo treba postaviti tudi pravila, ki vsem udeležencem zagotavljajo nepristransko in pošteno oceno, ter poiskati strokovnjake s tega področja, da bo ocena imela tudi svojo težo. Upam, da nam bo letos vnovič uspelo, nekaj izkušenj pa tudi že imamo. Brez zagnanega dela članov seveda ne bo šlo, pa tudi brez vašega prispevka v obliki poslanih vzorcev ne. Ko bomo izvedeli ocene, pa bo tudi vse nared, da bomo na slovesni podelitvi izročili zaslužena priznanja, si izmenjali izkušnje in se tudi povesečili. In zakaj se nam ne bi pridružili tudi vi, saj Belokranjci slovimo kot prijazni ljudje, pa tudi dobička ne mislimo kovati s pretirano visokim prispevkom za vzorec. Pridružite se nam, morda se bomo mi naslednjic pridružili vam. Upamo pa, da se bo sicer redkokaterim društvom, ki so se tega dela lotili vsako leto, pridružilo še kakšno novo in da bomo vsi skupaj dosegli, da bo naš med cenjen in zaželen v vsakem domu.

Vabilo in pogoji za prijavo na ocenjevanje medu v Semiču, 28. 10. 2000

- Na ocenjevanje medu se lahko prijavi vsak organiziran čebelar.
- V ocenjevanje čebelarji oddajo po en vzorec medu iste sorte.
- Vzorec oddajo v dveh kozarcih po 0,5 kg s kovinskimi pokrovi.
- Vzorec mora biti opremljen z etiketo, s katere je razvidna sorta medu, čebelarjev točen naslov, pa tudi to, da so med nabrale njegove čebele in da je slovenskega izvora (napišite pašni okoliš).
- Pri oddaji vzorcev je treba plačati pristojbino za ocenjevanje v višini 2000 SIT za oddan vzorec.
- Zbiranje vzorcev po pošti (na naslov: g. Jože Sever, Semič 7c, 8333 Semič, tel. 068/ 67 540) se bo začelo **1. oktobra 2000** in končalo **8. oktobra 2000**. Pošiljki je treba priložiti fotokopijo polovice o plačani pristojbini na ŽR ČD Semič 52110-678-31819.
- Zbiranje vzorcev za bližnje čebelarje bo **7. in 8. oktobra 2000** pri g. Jožetu Severju, Semič 7c, ob oddaji vzorcev pa je treba poravnati tudi pristojbino 2000 SIT.
- ČD Semič se zavezuje, da bo v skladu s pravilnikom o ocenjevanju medu zagotovilo tajnost vzorcev, zbranih za ocenjevanje. To bo **14. oktobra 2000** ob 8. uri v gasilskem domu v Semiču.
- Rezultati ocenjevanja bodo objavljeni najpozneje **28. oktobra 2000**. Tega dne bomo od 17. do 19. ure v kulturnem domu v Semiču podelili priznanja za najboljši med.
- ČD Semič bo po preteku roka za pritožbe medu kontrolne vzorce oddalo eni od humanitarnih organizacij.

Semič, 11. 9. 2000

Upravni odbor ČD Semič

DNEVI MEDU 2000 V POLHOVEM GRADCU

Janez Mihelič

V polhograjskem gradu je podjetje Božnar – Čebelarstvo d.o.o. iz Polhovega Gradca od 9. do 13. avgusta letos pripravilo že šestnajste tradicionalne »DNEVE MEDU 2000«.

Osrednji dogodek te prireditve je bila brez dvoma že šestnajsta zaporedna razstava. Letošnja je bila kulinarična, obiskovalci pa so lahko poskusili številne odlično pripravljene jedi z dodatkom medu, ki jih je pripravila znana kuharica Mimi Plestenjak iz Polhovega Gradca. Temu primeren je bil tudi naslov razstave, namreč OKUS PO MEDU. Namenjena je bila predvsem promociji čebeljih pridelkov in izboljšanju kulture uživanja medu. Takšen naslov razstave je organizatorica mag. Malči Božnar izbrala predvsem za-

to, ker je leto 2000 tudi leto kulinarike v turizmu. Razstavo so slovesno odprli v sredo, 9. avgusta, med drugimi pa se jo je udeležil tudi predsednik ČZS g. Lojze Peterle. Ob tej priložnosti je ga. Božnarjeva med drugim dejala: »Tako kot vsako leto je prireditev Dnevi medu tudi letos namenjena vsem ljubiteljem čebeljih pridelkov, ki se želijo seznaniti z novostmi iz Čebelarstva Polhov Gradec in hkrati tudi z delčkom bogate slovenske kulturne dediščine.

V prazničnem letu 2000, ko podjetje Božnar Čebelarstvo d.o.o. praznuje 10-letnico svojega delovanja in ko vstopamo v novo tisočletje, smo pripravili razstavo z naslovom Okus po medu.

Jedi z dodatkom medu so dolgo ostale sveže.

Ponudba čebelarstva Božnar d.o.o. v starem gradu.

Degustacija medu.

Foto: J. Mihelič

Udeleženci okrogle mize z naslovom kako povečati porabo medu v Sloveniji.

Z razstavo Vas želimo spomniti, da obstaja neštevno možnosti za uporabo medu. Z razstavljenimi jedmi in pijačami želimo pokazati, da med ni samo prikusno sladilo, ampak vsestranski dodatek jedem. Zato med ne sme manjkati na kuhinjskem pultu ali na jedilni mizi. Tako bo vedno pri roki, ko boste začutili potrebo po nečem sladkem in zelo aromatičnem.

Ker je med v Sloveniji že stoletja osnovna sestavina za izdelavo malih kruhkov, na tokratni razstavi svoje medene kruhke predstavlja Cirila Šmid iz Železnikov. Poleg tega smo razstavo popestrili tudi z ročno izdelanimi lesenimi modeli za male kruhke, ki jih izdeluje Petra Plestenjak Podlogar iz Škofje Loke. Panjske končnice pa razstavlja Nadja Čopi iz vasi Čez Soča.

V okviru razstave so v organizaciji Slovenskega akademskega čebelarstva v petek, 11. avgusta, v prostorih polhograjskega gradu v pripravili tudi okroglo mizo z naslovom »Kako povečati porabo medu v Sloveniji«. Udeležila sta se je tudi podpredsednik ČZS g. Vlado Pušnik in dr. Jože Rihar ter s svojimi pogledi dopolnila uvodni predavanji dr. Janeza Poklukarja in Milana Megliča o porabi medu v Sloveniji. Skupna ugotovitev vseh razpravljalcev je bila, da slovenski čebelarji namenjamo premalo sredstev za propagiranje čebeljih pridelkov, predvsem medu. Poraba medu je v Sloveniji še vedno premajhna.

Z vstopom v Evropsko unijo bomo gotovo izpostavljeni večji konkurenci, zato bomo prisiljeni več vlagati v propagiranje domačega medu. Ta bo moral biti tudi vidno označen, da ga bodo kupci lahko

Kupci so vedno bolj zahtevni. Foto: J. Mihelič

razlikovali od uvoženega. Zdaj je na našem tržišču preveč medu, ki ga kupci ne morejo prepoznati, to pa pomeni, da so porabniki zavedeni, saj so prepričani, da kupujejo slovenski med, v resnici pa kupijo uvoženega.

Predlagali so, naj Čebelarstva zveza Slovenije okrepi prizadevanja za čim hitrejšo uveljavitev nove blagovne znamke slovenskega medu. Po besedah podpredsednika ČZS g. Pušnika se zatika na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, saj leto še ni izdalo dovoljenja za uporabo blagovne znamke oziroma za uporabo izraza slovenski kot dela lete, za kar je pristojno. Zelo racionalno bi bilo, če bi se sredstva za reklame zbirala centralno na ČZS, Zveza bi potem izbrala najustreznejše načine propagiranja slovenskega medu. Za začetek bi bilo treba predvsem izdati obsežnejšo knjižico, v kateri bi porabnike seznanili z vsestranskimi možnostmi uporabe medu v gospodinjstvu in prednostih za človekovo zdravje.

V nedeljo, 13. avgusta, je v okviru Dnevnov medu prof. Dušica Kunaver predavala o »Medu in medenih kruhkih v ljudskem izročilu«.

Čebelarstvo Božnar je ob tej priložnosti izdalo tudi drobno knjižico z naslovom »Okus po medu«, ki so jo prejeli vsi obiskovalci.

Lahko ugotovimo, da so bili Dnevi medu 2000 zelo uspešna prireditve, saj jo je obiskalo veliko ljudi. Prireditve bi v prihodnje lahko združili tudi s kakšno odmevnejšo kulturno prireditvijo, saj bi na ta način pritegnili še več obiskovalcev in ne samo čebelarjev, saj je razstava brez dvoma vredna ogleda, vsak obiskovalec pa se lahko tudi marsikaj nauči.

Gost okrogle mize je bil starosta čebelarjev dr. Jože Rihar.

NEKAJ PODATKOV O HRVAŠKEM ČEBELARSTVU IN PRODAJI ČEBELJIH PRIDELKOV

Samo med s predpono » BIO« zagotavlja visoko ceno pri izvozu, trdi IVAN BRAČIČ, direktor največjega hrvaškega čebelarskega podjetja » PIP«

Maja Stanišljević – prevod Nuša Radinja

Številne zlate medalje, ki jih prejemo, so posledica našega vztrajanja pri kakovosti medu, saj je ta za nas pomembnejša od cene. – Če želimo med tudi izvažati, moramo povprečen pridelek na panj z zdajšnjih 12 kg povečati na 50 do 100 kg ter pridobiti tuje certifikate, na podlagi katerih bomo med lahko deklarirali z oznako »bio«.

Moje geslo je: čebele pridelujejo med, naloga čebelarjev in čebelarskih podjetij pa je, da ga ne pokvarijo, pravi direktor zagrebskega čebelarskega podjetja PIP Ivan Bračić. Na nedavnem zborovanju dalmatinskih čebelarjev »Ambrozijana 2000« v Supetru na otoku Brač je podjetje prejelo zlato medaljo za kakovost svojih proizvodov. Enako medaljo je kot čebelar za žajbljev med prejel tudi Ivan Bračić.

V podjetju PIP v Zagrebu je zaposlenih 17 ljudi, dva pa še v podružnici podjetja v Splitu. Podjetje je specializirano za področje čebelarstva, oskrbo čebelarjev z repromaterialom in obdelavo čebeljih pridelkov. Doslej je na tekmovanju v Osijeku prejelo štirinajst zlatih medalj, lani pa tudi kristalni pokal za naziv »šampion«.

Kakšen je položaj podjetja PIP v čebelarski proizvodnji in koliko je ta dejavnost na Hrvaškem donosna?

Za zdaj tržišče oskrbujemo predvsem z repromaterialom, torej samo s tistim, kar je za čebelarstvo nujno potrebno. Na tem področju pokrivamo 70 odstotkov tržišča na Hrvaškem.

Na leto obdelamo približno 300 ton medu ter približno 10 ton različnih pripravkov, predvsem mešanic čebeljih pridelkov z različnimi rastlinskimi izvlečki.

Nikoli nočem govoriti o tem, da je čebelarstvo donosna dejavnost. Donosno je toliko, kolikor smo čebelarji sami uspešni pri našem delu, kako dobra je naša tehnologija in kolikšno ceno postavimo čebeljim pridelkom oz. čebeljim proizvodom. Zato pravimo, da nočemo biti najcenejši, ampak najboljši. Ne glede na to, ali med točimo iz lastnih čebelnja-

kov ali ga kupujemo pri čebelarjih, kakovost preverjamo tako v našem laboratoriju kot tudi v nevtralnem laboratoriju, npr. na zdravstvenem zavodu, živilskem inštitutu ipd.

MEDENO VINO

Ali načrtujete nadaljnji razvoj proizvodnje in kje zdaj prodajate svoje izdelke?

Če bi se uredila plačevanje in trg, bi se še bolj usmerili v različne predelane izdelke, katerih kakovostna surovina bi bil med. Takšna izdelka sta npr. medeno vino in medeno pivo ..., seveda pa še številni drugi, ki jih lahko najdemo na hrvaškem in tujem trgu. Naše izdelke sicer prodajamo predvsem na Hrvaškem. Prav v zadnjem času s seznama naših strank črtamo neplačnike. Čakamo, da se razmere v čebelarstvu, trgovini in gospodarstvu sploh uredijo, tako da bi neposredno lahko oskrbovali naše čebelarje. Zdaj se moramo prebiti zlasti v trgovine in drogerije na veliko.

Na zborovanju čebelarjev je bilo veliko govora o kakovosti medu in zaščiti le-te ter o nujnosti pridelave medu kot prepoznavnega hrvaškega pridelka. Kako zavarovati med z blagovno znamko geografskega izvora? To brez dvoma ne bo preprosta naloga, saj je povezana z določenimi pravilniki. Veliko je treba še storiti na področju določanja sortnega medu z analizo cvetnega prahu. Vse to je treba uskladiti z zakonodajo. Po mojem mnenju bi morali v prihodnjem obdobju pridobiti licenco neke ugledne tuje ustanove ter na tej podlagi pridobiti tudi certifikat za naše izdelke, proizvodne prostore in postopke. V tem primeru bi naš med, ki bi ga prodali na tuje, dosegel veliko ugodnejšo ceno, dva krat višjo od zdajšnje.

Kakšen je glede na ceno zdajšnji položaj vaših izdelkov na svetovnem tržišču?

Ne preveč ugoden. Naš med na svetovnem tržišču tekmuje z vsemi drugimi medovi. Tako je na pri-

mer največji izvoznik medu Kitajska, kilogram medu iz te azijske države pa stane manj kot dolar. To je posledica konkurence na trgu. Ko bo Hrvaška postala članica Svetovne trgovinske organizacije, pričakujemo odpravo prelevmanov oziroma zaščitne carine, ki je za kilogram medu približno marko in pol. Prost uvoz bo spodbudil tudi tujo konkurenco čebeljih proizvodov. Čebelarstva podjetja, katerih poslovanje je usmerjeno k čebelarjem in hkrati odvisno od njih, bodo seveda podpirala čebelarstvo. Glede na to seveda nasprotujemo uvozu medu, zlasti nekontroliranemu uvozu. Vendar je tržišče neusmiljeno in morali se bomo pripravili nanj.

IZVOZ KAKOVOSTI

Kako?

Najprej je treba čebelarje usposobiti za visoko stopnjo proizvodnosti. To seveda pomeni, da povprečen pridelek ne sme biti več 11 ali 12 kilogramov na panj. Čebelarji, ki se želijo s čebelarstvom preživljati, bi morali iz vsakega panja iztočiti po petdeset, šestdeset ali celo sto kilogramov medu. Poleg tega bi morali čebele prevažati na območja z bogato pašo. Na Hrvaškem so tri takšna območja: sredozemsko, hribovsko in nižinsko. S prevažanjem je mogoče tudi podaljšati sezono. Gledano optimalno, bi lahko izrabili osem ali tudi več paš. Izrabiti moramo tudi druge naravne pridelke, npr. cvetni prah in propolis, ter druge čebelje pridelke, ki jih je mogoče pridelati domala brez škode za količino pridelanega medu. Vzrejati moramo tudi biološki material – matice in paketne čebele za hrvaški in tuji trg.

V katere države izvozimo največ medu?

V Italijo, Slovenijo ter Bosno in Hercegovino. Italijani imajo radi akacijev med, v Slovenijo izvozimo največ žajbljevega, kostanjevega in akacijevega medu, v Bosno in Hercegovino pa izvažamo vse vrste. Izvažati se splača zlasti zaradi zanesljivega plačila. Lani je bilo na trgu zelo veliko medu, zato so Madžari ponujali akacijev med po 2,60 marke, ta cena pa za naše čebelarstvo nikakor ni sprejemljiva. Dobro, da Italijani zaupajo v kakovost našega medu. Zdaj se želimo pripraviti za nemški trg, ki

je s približno 100.000 tonami uvoženega medu na leto največji uvoznik tega čebeljega pridelka na svetu. Če primerjamo hrvaško pridelavo 2500 ton na leto s hrvaško porabo medu (ta je od 2000 do 2500 ton medu na leto), potem je jasno, da z zdajšnjo pridelavo nimamo možnosti za izvoz na tako velik trg, kot je nemški. Izvozimo lahko samo kakovost, to pa Nemci priznavajo samo na podlagi certifikata, ki poleg vrste medu dovoljuje tudi uporabo predpone eko- ali bio-.

NADOMESTILO ZA OPRAŠEVANJE

Čebelarstvo je treba pojmovati kot del prehrane bene verige, saj brez čebel ni niti sadja niti zelenjave. V Kanadi čebelarjem plačujejo nadomestilo za oprasevanje. Na podlagi dogovorov s sadjarji in zelenjadarji kanadski čebelarji dobijo 160 mark za čebeljo družino na leto. Na Hrvaškem ni veliko čebeljih družin, o tem pa pravi tudi podatek, da so izrabljeni samo trije odstotki pašnih zmogljivosti. Preostanek cvetnega prahu in nektarja je za vedno izgubljen.

Premalo je poklicnih čebelarjev, poleg tega pa je nizka tudi stopnja produktivnosti na čebeljo družino, ne glede na to, da sodi Hrvaška – poleg Grčije, Romunije in Madžarske – po pašnih zmogljivostih med štiri najbogatejše države v Evropi. Eden izmed največjih problemov upočasnjene razvoja čebelarstva je po Bračičevem mnenju prevelik delež sivega trga.

Ljubiteljsko čebelarstvo

Na Hrvaškem je registriranih 6720 čebelarjev in 200.000 panjev, od teh jih 68 odstotkov čebelarji na stalnem mestu. Na leto pridelajo približno 2000 ton medu, uvoz in izvoz medu pa sta zgolj simbolična. V Dalmaciji, največji in najgostejše naseljeni regiji, je 17 čebelarskih društev, 1147 čebelarjev in 38.000 panjev. Na Hrvaškem nista organizirani kar dve tretjini čebelarjev, 31 odstotkov jih čebelari le ljubiteljsko, 68 odstotkov se jih s čebelarstvom ukvarja kot z dopolnilno dejavnostjo, samo odstotek pa poklicno kot podjetniki – to pomeni, da čebelarijo z več kot 200 panji.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V OKTOBRU

Oktober boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- v torek, 3. oktobra, ob 12.30 bo objavljen pogovor z Jožetom Matavžem, dr. vet. med. o jesenskem in zimskem zatiranju varoe;
- v torek, 17. oktobra, ob 12.30 pa bo Stane Sajevec spregovoril o viziji ekološkega čebelarstva.
- v torek, 24. oktobra, ob 12.30 pa bo Ivan Videčnik govoril o izkušnjah v inovatorstvu.

Urednica Ivanka Polanec

spomin

FRANC BITENC

Kruta smrt je spet posegla v vrste našega čebelarskega društva in iz naše sredine iztrgala Franca Bitenca, upokojenega mizarja, čebelarskega inovatorja, organizatorja, odličnega čebelarja, mentorja in izjemnega prijatelja – tovariša. Njegova smrt nas je vse presenetila. Letos je izpolnil 72 let svojega plodovitega življenja. Za njim je ostalo veliko opravljenega dela, na katerega je bil lahko ponosen.

Rodil se je leta 1928 v Zavogljju pri Ljubljani. Oče železničar in čebelar je sina Francija že zgodaj uvedel v skrivnostni svet čebel, tako da jih je vzljudil že kot otrok. Sicer pa je bilo čebelarstvo pri Bitenčevih že tradicija, saj je umno čebelaril že stari oče. Prvo čebeljo družino mu je za štirinajsti rojstni dan podaril oče. Širše je zastavil svoje čebelarstvo po vrnitvi od vojakov in kmalu se je vključil tudi v Čebelarsko družino Besnica. Ker je bil zelo dejaven, je kmalu postal član upravnega odbora družine in opravljal različne naloge. Ko se je v letih 1953/1954 v temeljih zamajala republiška čebelarska organizacija in je bil negotov celo njen obstoj, je kot član upravnega odbora družine javno podpiral interese Zveze.

Tudi po združitvi Čebelarske družine Besnica s Čebelarskim društvom Moste-Polje je še naprej ostal dejaven član novega društva. Med drugim je bil predsednik častnega razsodišča, predsednik upravnega odbora, predsednik komisije za priznanja in odlikovanja, pred smrtjo pa nekaj let tudi predsednik društva. Z veseljem in vso odgovornostjo je opravljal vse te in druge odborniške funkcije, poleg tega pa je prevzel in skrbno opravljal tudi različna organizacijska dela, še zlasti pri pripravi razstav v domačem društvu. S svojimi čebelarskimi eksponati in s svojim opazovalnim panjem je sodeloval tudi na številnih razstavah čebel in čebeljih pridelkov.

Bil je skromen, resnično ljuben in vedno zavzet za napredek slovenskega čebelarstva. Vedrega razpoloženja je bil vedno pripravljen vsakomur pomagati z nasvetom in dejanem. Nikoli ni silil v ospredje. Nikoli ni gledal nase, ampak predvsem, kje in kako bo komu pomagal. Zelo velike so njegove zasluge pri organizaciji in razvoju našega društva. Če ga boje posnemali, bo Čebelarsko društvo Moste-Polje lahko samozavestno gledalo v prihodnost. Svojega čebelarskega znanja in svojih izkušenj v čebelarstvu ni ljubosumno skrival, ampak jih je velikodušno razdal vsem svojim čebelarskim prijateljem.

Njegov dom v Zadvoru je bil pravo zbirališče čebelarjev iz našega in sosednjih čebelarskih društev. Pristrčno in gostoljubno ni sprejemal samo svojih čebelarskih znancev in prijateljev, ampak tudi vse tiste, ki so komaj začeli čebelariti ali so to šele načrtovali. V srca sočebelarjev je vcepljal ljubezen do čebel in bil z opazovalnim panjem in vzornim čebelnjakom ter delom v njem desetletja vzor dobrega čebelarja in izjemnega mentorja, pravega tovariša.

Nikdar ni izgubil volje in veselja do čebel. Tudi ob slabih letinah, ki jih je bilo kar precej, ni nikoli obupal. Za svoje delo je prejel odličja Antona Janše tretje, druge in prve stopnje, prejel pa je tudi priznanje Čebelarske zveze Slovenije za inovatorstvo. Ob njegovem jubileju mu je društvo v zahvalo za njegovo prizadevno delo podarilo umetniško sliko s čebelarskim motivom. Nič čudnega, saj je bil povsod in v vsem čebelar. Tudi v najhujših trenutkih, ko je že ležal v bolnišnici, ga je razveselil pogovor o čebelah. Zelo je cenil naše strokovno glasilo Slovenski čebelar; bral ga je še dan pred smrtjo.

Prišel pa je čas, ko se je za vedno ločil od svojih čebel, ki jih je tako ljubil, in od svojega čebelarskega društva, ki mu je namenil velik del svojega življenja. Z njegovo smrtjo je v našem društvu nastala velika vrzel. Od njega smo se sredi maja poslovili na pokopališču v Sostrem. K zadnjemu počitku ga je spremljala množica pogrebcev. Med njimi je bilo veliko čebelarjev iz našega in sosednjih društev. Pri zadnjem slovesu se mu je poklonilo šest čebelarskih praporov, v imenu društva pa se je od njega poslovil član upravnega odbora društva Pavle Zaletel. Dobrega, plemenitega človeka in sočebelarja se bomo vedno spominjali. Naj mirno počiva v svoji domači zemlji, ki jo je tako ljubil in ji vedno ostal tudi zvest.

Čebelarsko društvo Moste – Polje

FRANC LIKAR

Maja, sicer za čebelarja najlepšem času leta, ko se narava prebujala v novo življenje, smo se idrijski čebelarji na pokopališču v Ledinah poslovili od člana našega društva Franca Likarja.

Rodil se je leta 1931 v majhni vasi Pečnik v idrijskih hribih v družini s šestimi otroki. Že v rani mladosti je občutil, kako je življenje včasih trdo in kruto. Tudi kot pismonoša je moral marsikdaj stisniti zobe, predvsem ob hudih zi-

mah. V Ledinah si je ustvaril družino in lep dom in tam je tudi čebelaril. Čebele so ga spremljale vse življenje, saj so bile sestavni del domačije, na kateri je z manjšim številom družin tudi sam začel čebelariti. Čebelaril je predvsem iz veselja do narave in vsega, kar je v njej. Imel je še veliko načrtov in idej, saj sta s sinom prav v zadnjem letu v bližini doma postavila nov čebeljak. Žal pa sta mu huda bolezen in smrt prekrizala vse načrte. Bil je vesten in marljiv pri izpolnjevanju društvenih nalog, zato se mu je društvo s priznanjem zahvalilo za njegov trud. Kljub žalosti ob slovesu nas je navdajalo upanje, da bo njegovo delo pri čebelah nadaljeval sin Hilarij. Vsem nam bo ostal v lepem spominu.

Predsednik ČD Idrja, Alojz Rupnik

JANEZ BOŽIČKO

V začetku leta 2000 je čebelarje ČD Turnišče pretresla novica, da je prenehalo biti srce našega dolgoletnega člana Janeza Božička.

Rodil se je pred 63 leti v idiličnem zaselku Spodnja Pristava ob vznožju Haloz v Vidmu pri Ptuj. S čebelami se je srečal že v mladosti, saj je oče ob kmetovanju našel tudi čas za čebele in je v njihov svet uvedel tudi svoje sinove.

Ko si je ustvaril dom in družino, se mu je izpolnila tudi mladostna želja, da bi nekoč imel svoje čebele. Janez je bil delaven človek, zato je svoje čebelarstvo tako razširil, da je postal delavec na domu pri HP Medex. Ob čebelah je prebil veliko časa in si pridobil veliko znanja. Tega pa ni ohranil le zase, ampak je bil z nasveti pripravljen pomagati vsakomur, ki ga je zanje prosil. Ob čebelah je delal tudi na kmetiji in obdeloval vinograd. Ob vsem tem pa je vedno našel čas, da je komu pomagal s svojim mizarским znanjem in delom.

Več let je bil član upravnega in nadzornega odbora našega društva. Za svoje delo in prispevek k razvoju čebelarstva je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Od njega smo se poslovili tudi s praporom ZČD Ptuj. Zahvaljujemo se mu za vse, kar je dobrega storil za čebele in naše društvo. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Turnišče

FRANC AMBROŽ

Spomladi, ko se prebujata narava, smo se čebelarji na pokopališču Sv. Urbana nad Mariborom poslovili od 87-letnega čebelarskega veterana, g. Franca Ambroža. Rodil se je leta 1913. Čebelariti je začel že s 13 leti starosti, tako se je

svojim varovankam razdajal polnih 74 let. Bil je ustanovitelj čebelarske družine SP. KUNGOTA, dve leti njen predsednik in nekaj let njen blagajnik. V čebelarski družini je bil odgovoren za zdravstveno varstvo čebel in tako je vsem članom družine pomagal zatirati čebelje bolezni.

Za svoje delo na področju razvoja slovenskega čebelarstva je leta 1965 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 1988 odličje Antona Janše II. stopnje in leta 1995 še odličje Antona Janše I. stopnje.

Za opravljeno delo, ki je pomembno za obstoj slovenskega čebelarstva, predvsem pa za okoliš v katerem je čebelaril, se mu vsi čebelarji, posebej pa člani našega društva, pristrčno zahvaljujemo. Spoštovanega prijatelja in skrbnega čebelarja bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Kamnica – Brestanica

ANTON BRINJOVEC

Junija letos smo se moziški čebelarji s prapori in govorom poslovili od dolgoletnega člana našega čebelarskega društva Antona Brinjavca. Rodil se je leta 1920 na hribovski kmetiji in tam ostal vse življenje. Pri hiši so čebelarili že več rodov in tako je leta 1935 začel čebelariti tudi mladi Anton. Kljub obilici dela na veliki kmetiji je vedno našel čas za čebele; sprva je čebelaril v približno 20 kranjičih, pozneje pa v AŽ panjih.

Draglega pokojnika bomo ohranili v lepem spominu kot marljivega in prijaznega kmeta in čebelarja.

Čebelarstvo društvo Mozirje

BOJAN NOVŠAK

Neizprosna smrt je spet posegla med sevniške čebelarje in iz naše sredine iztrgala sedemdesetletnega Bojana Novšaka, predsednika nadzornega odbora našega društva.

Bojan je bil velik ljubitelj narave, vnet planinec, vrtnar, sadjar in umen čebelar. Za dejavno delo v društvu je prejel odličje Antona Janše tretje stopnje. Bil je vesel, pokončen in pošten mož, vendar nikoli ni silil v ospredje. In če naj bi bila najlepši spomin na pokojnika njegova dela, jih pri Bojanu ni malo. Na zadnjo pot smo ga pospremili v začetku avgusta v Boštanju in se mu poklonili s posavskimi čebelarskimi prapori. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

*Čebelarstvo društvo Sevnica,
tajnik Viktor Kladnik*

IVAN MESARIČ

Junija letos smo se na pokopališču Barbara pri Prevaljah poslovili od čebelarja in člana našega društva Ivana Mesariča.

Rodil se je leta 1937 v Bratovcih pri Murski Soboti. Med ravnanske železarje je zašel leta 1960 kot mizar. Čez nekaj let je tam spoznal svojo sopotnico Anico in skupaj sta ustvarila družino. Kot velik ljubitelj narave se je odločil tudi za življenje s čebalami. Postal je vnet in dober čebelar. V društvo se je včlanil leta 1983, kot vesten član pa je slehernemu čebelarju rad pomagal tudi s svojim mizarским znanjem. Ko so čebele že pridno prinašale sladko medičino, da mu delno povrnejo za njegov trud, je Ivan nenadoma umrl in čebele so ostale brez svojega gospodarja.

Ravenski čebelarji se bomo Ivana spominjali kot dobrega čebelarskega prijatelja. Od njega so se s petimi prapori poslovila tudi vsa sosednja društva Mežiške doline.

Čebelarsko društvo Ravne na Koroškem

EDO PANDEV

Čebelarji Mežice smo z bolečino v srcu konec maja letos prejeli novico o smrti Eda Pandeva. S smrtjo se je srečal pri svojih čebelicah, ki jih je neizmerno ljubil.

Vsak nepričakovan odhod družinskega člana ali prijatelja je za vse boleč, še zlasti če je bil pokojni priljubljen, pošten

in predan delavec, kakršen je bil naš Edo. Rojen je bil leta 1927, član ČD Mežica pa je postal leta 1959. Vsa leta je bil dejaven član društva in je v njem opravljal skoraj vse funkcije.

Pred leti je pomagal tudi pri graditvi našega čebelarskega doma. Bil je čebelarski preglednik in referent za zdravstveno varstvo čebel pri naši čebelarski družini. Poleg tega je sam čebelarijal s 60 čebeljimi družinami in je bil med največjimi čebelarji na Koroškem.

Za uspešno delo in prispevek k slovenskemu čebelarstvu je prejel vsa tri odličja Antona Janše.

Čebelarji Mežice se mu zahvaljujemo za vse, kar je storil dobrega za čebelarstvo. Še posebej ga bomo pogrešali člani upravnega odbora Čebelarske družine Mežica.

Za ČD Mežica – Janez Krebs

JANEZ HOJNIK

Marca, 2000, smo se čebelarji na kamniškem pokopališču poslovili od dolgoletnega čebelarja, 86-letnega g. Janeza Hojnika. Rodil se je leta 1914. Več let je bil član upravnega odbora našega društva.

Za zasluge za razvoj slovenskega čebelarstva je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Vestnega in poštenega čebelarja bomo ohranili v lepem spominu.

*Čebelarsko društvo
Kamnica – Brestnica*

Mali oglasi

IZDELAVA panjev, prašilčki 5 in 7 S še na zalogi – cena ugodna, ☎ 063 845 106, 041 793 579 Bogo.

PRODAM 4 rabljene 9 S in 4 nove 5 S AŽ panje, ☎ 064 743 884 – okoli 18.00 ure.

PRODAM prevozni čebelnjak TAM 5000 z atestom, potreben obnove, in 60 močnih družin v AŽ panjih, ☎ 05 364 63 33.
ZARADI opustitve čebelarstva poceni oddam prevozni čebelnjak brez atesta za 36 AŽ panjev, primeren predvsem kot stalni čebelnjak – v skrajnem primeru ga podarim; Tone Oblak, Verd 86, Vrhnika – ☎ 061 755 26 46.

ZARADI opustitve čebelarstva ugodno prodam ali oddam v najem zabojnik s 60 naseljenimi AŽ panji, tovarnjak Zastava 640 AD, 30 rezervnih družin v 9 S AŽ, točilo na 8 S Rihar, ometalnik Peterka in drugo drobno opremo, ☎ 031 313 324.

PRODAM prikolico – prevozni čebelnjak za osebni avto za 12 AŽ 10 S, atestirano in s tehničnim pregledom; cena po dogovoru, ☎ 061 152 26 21.

KUPIM prevozni čebelnjak TAM 4500 brez panjev, ☎ 03 582 43 40.

PRODAM večjo količino smrekovega medu, ☎ 04 572 51 37.

ZAMENJAM 500 kg kostanjevega medu za akacijevega, ☎ 061 836 10 66, 031 836 213.

PRODAM okrasne medovite grmovnice, drevesa in sadike za žive meje, ☎ 04 51 41 397 ali 041 929 562.

ČEBELARSKA PREDAVANJA Z DIAPOZITIVI

Čebelariskim društvom ponujam naslednja predavanja s čebelarско tematiko:

- **Oskrba čebeljih družin** (poletna in zgodnje spomladanska oskrba, TRIJE POSEGI, ŠEST REZULTATOV, zatiranje varoze, uspešnejša pridelava medu).
- **Trženje medu** (ideje za učinkovitejšo prodajo, kolektivna blagovna znamka slovenskega medu).
- **Čebelarstva v Kanadi in Avstriji** (tehnologija čebelarjenja, čebelarška oprema, prodaja pridelkov).
- **Čebelarška razstava v Vancouvru v Kanadi – APIMONDIA 1999** (posneta je celotna razstava s številnimi čebelariskimi novostmi z vsega sveta).
- **Čebelarška razstava – APIMONDIA v Švici, 1995, in v Belgiji, 1997.**
- **Novi čebelarški izdelki: ČEBELJE PIRAMIDE, ČEBELJA SVEČA, SAT V STEKLENICI** (razvoj izdelkov: F. Marolt).
- **Čebelarstvo** (predavanje za nečebelarje – pomen čebelarstva, življenje čebel, čebelarjeva opravila, čebelarški pridelki idr.).

Teme vsebujejo obilo praktičnih čebelariskih nasvetov in različne novosti, ki jih je smiselno uvajati v prakso. Med več tisoč diapozitivov, ki sem jih posnel v zadnjih letih, sem izbral zlasti kakovostnejše in kolikor mogoče aktualne posnetke.

Spoštovani čebelarji, čebelarška društva! Odločite se za ponujeno možnost in organizirajte vsaj eno predavanje tudi v vašem društvu. Svojo telefonsko številko sporočite, prosim, na naslov: **Franci Marolt, P. Vr. 20, 8290 Sevnica** in poklical vas bom.

Franci Marolt, čebelarški mojster

PRIJAVITE SE NA REGIJSKI SEMINAR O IZRABI ČEBELJIH PAŠ IN POVZROČITELJIH MEDENJA

Opazovalno-napovedovalna služba medenja pri MKGP, KIS in ČZS razpisuje regijski seminar o izrabi čebeljih paš in spoznavanju povzročiteljev medenja. Za pripravo seminarja lahko kandidirajo čebelarška društva ali zveze društev.

Seminar bo obsegal šestdeset ur teoretičnega pouka v jesenskem obdobju, trikrat po en dan praktičnega spoznavanja povzročiteljev medenja v treh spomladanskih mesecih in preizkus znanja. Predavali bodo najboljši domači predavatelji s področja čebelarstva ter strokovnjaki območne enote Zavoda za gozdove Slovenije.

Program in vsebina snovi bosta enako zahtevna kot na seminarju v Mariboru. Stroške za strokovno delo bo poravnala Opazovalno-napovedovalna služba medenja ter KIS in ČZS. Za organizacijo seminarja bodo poskrbela društva iz prijavljene regije ali zveza društev ob pomoči donatorjev. Vsak udeleženec bo s plačilom kotizacije (10.000 SIT) plačal večji del učnega gradiva.

Pogoji za organizacijo seminarja so zadostno število prijavljenih čebelarjev ter primerne organizacijske in tehnične možnosti. Najmanjše število prijavljenih udeležencev je petindvajset, na seminarju pa lahko sodeluje največ dvaintrideset čebelarjev. Predavanja bodo oktobra, novembra in decembra 2000, in sicer ob petkih od 16. do 20. ure ter ob sobotah od 8. do 13. ure.

Prijave čebelariskih društev ali zvez društev bo sprejemalo tajništvo Čebelarške zveze Slovenije do 5. oktobra 2000.

**Opazovalno-napovedovalna služba medenja,
za službo Pavle Zdešar**

LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, SI - 4208 Šenčur, Slovenija
tel.: (+386) 04 25 19 410, faks: (+386) 04 25 19 415, e-pošta: logar-trade@siol.net

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

Zahtevajte
brezplačen
katalog!

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00
ob sobotah od 9.00 do 12.00

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico 4% popust.

Ugodno — kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 — TRZIN — ☎ 061 162 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah, 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **25 SIT/kos.**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **21 SIT/kos.**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **11 SIT/kos** in 0,66 mm po **9 SIT/kos.**

Cene so brez DDV, po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – OKTOBRA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od reklam, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, lahko vsi člani društev, ki prejema revijo Slovenski čebelar, pri nakupih s posebno člansko kartico v čebelarstvih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste. ČZS je doslej sklenila pogodbe z osmimi podjetji, prizadevali pa si bomo, da jih bo vsako leto več. Tako bodo čebelarji, imetniki članske kartice, dobili ob nakupih s popusti delno ali v celoti povrnjeno članarino ČZS.

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU OKTOBRU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarstvene opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZADRUGA NEKTAR, Novo Polje c. XI/17, Novo Polje, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT za vse prodajne artikle.
3. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, Maribor, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarstvene opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
4. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina d.o.o., Zupanova 1, 4208 Šenčur, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarstvene opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT, le na sedežu podjetja.
5. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarstvene opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
6. RIHAR JOŽE, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarstvene opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske kartice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
7. VELETRGOVINA VEMA eksport – import d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske kartice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarstvene embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo in na oddelku Deteljica – darilni bazar.
8. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, 3000 Celje, daje imetnikom veljavne čebelarstvene kartice 3-odstotni popust pri nakupu reprovornega materiala v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

PODJETJE METALIC, d.o.o. Šmartinska 252, 1260 Ljubljana-Polje

Podjetje METALIC, d.o.o., vam ponuja izjemno uspešno napravo EKO FOG 2003 z bencinskim agregatom ter dozatorje s stojalom, za katere lahko kot pogonsko sredstvo uporabijo vse vrste elektroagregatov. Napravi sta namenjeni zatiranju varov pri čebelah. Za obe napravi so na voljo tudi zaščitne šobe za dozator. Društva imajo možnost nakupa omenjenih naprav z občinskimi subvencijami, za pridobitev katerih izdamo strokovno mnenje Veterinarske službe. Napravi si je mogoče tudi izposoditi.

Za vse potrebne informacije smo vam na voljo od ponedeljka do petka od 7. do 20. ure, med sezono pa tudi ob sobotah in nedeljah na tel. številkah: 01/52 92 246, 01/52 93 436, GSM: 041/718 743.

PISMO MLADEGA ČEBELARJA Z VRHNIKE

Spoštovani!

Sem Boštjan Grom z Vrhnike. Letos čebelarim že drugo leto; začel sem lani z eno družino, ki se je spomladi po naključju priselila v naš čebelnjak. Najverjetneje je priletel kakšen pobeglel roj. Ker oče že kake dve ali tri leta ne čebelari več, sem to dejavnost prevzel sam, tako da imam letos že sedem družin (štiri družine so letošnji narejenci in se počasi krepijo, poleg njih pa imam še tri pridne pridobitne družine; letos bom najbrž iztočil približno 15-20 kg medu). Čebelarim v AŽ panjih. V prihodnjem šolskem letu nameravam na osnovni šoli voditi čebelarski krožek, o tem pa sem že dogovarjal z g. ravnateljem. Letos moram narediti še 4. letnik srednje šole ob delu, drugo leto pa bom imel več časa. Ko sem še sam hodil v osnovno šolo, je tak krožek obstajal, naseljen pa je bil tudi čebelnjak, ki zdaj sameva na šolskem dvorišču. Upam pa, da lahko pričakujem tudi kakšno pomoč in podporo Čebelarske zveze. Predvsem strokovno, lahko pa tudi finančno, čeprav to ni nujno.

Tega vam ne pišem samo zaradi predstavitve svojih načrtov in prihodnosti, ampak predvsem zato, ker bi

vam rad predstavil zanimivo zadevo, ki sem jo pred kratkim odkril na internetu in bi bila zelo uporabna tudi pri obveščanju slovenskih čebelarjev. Aktualna obvestila bi še isti dan, da ne rečem še isto uro, dosegla vse, ki so vpisani (ni članarine ali kakšnih drugih stroškov) v skupino.

Zadeva deluje tako, da lahko kateri koli član, ki želi kogar koli kaj vprašati ali potrebuje kakšno informacijo oz. jo želi posredovati drugim, napiše le sporočilo in ga pošlje na naslov **cebelarji@egroups.com**. Sporočilo se samodejno prenese vsem članom skupine, ti pa na informacijo lahko spet odgovorijo vsem ali pa samo na pošiljateljev naslov. Zadevo si lahko ogledate tudi na spletni strani <http://www.egroups.com/group/cebelarji> in tam boste našli tudi vse podatke. Za zdaj sem edini član (Boštjan Grom), zato se obracam na vas, če boste seveda zainteresirani, da mi odgovorite. K sodelovanju pa lahko povabite tudi vse, za katere veste, da imajo svoj elektronski naslov! Za včlanitev napišete samo sporočilo na naslov **cebelarji-subscribe@egroups.com**.

Lepo vas pozdravlja **Boštjan z Vrhnike**.

ČEBELARSKI MUZEJ TOKRAT V NEMŠKI PRESTOLNICI

Verena Štekar-Vidic

Panjske končnice radovljiškega Čebelarskega muzeja se letos predstavljajo najdlje doslej. V zadnjih petih letih so jih videli v Spittalu v Avstriji, Tolmezzu in Brixnu v Italiji in v Freisingu v Nemčiji, tokrat pa jo od 30. maja do 8. oktobra gostijo kolegi v daljnem Berlinu. Postavili smo jo v muzeju, ki z ohranjanjem in preučevanjem dejavnosti prikazuje zgodovino kmetijstva. Območje, na katerem je postavljena, jugozahodni del Berlina, Dahlem, je v preteklosti veljalo za agrarno okolico mesta, zdaj pa je veliko bolj znano po znanstvenih inštitutih in fakultetah, ki so tam. Muzejski kompleks Landsgut und Museum s sedežem v graščini iz 17. stoletja je tudi nekakšen muzej na prostem in priložnost za Berlinčane, otroke in odrasle, da se seznanijo s tem, kako »nastaja« hrana, in se praktično preizkusijo v kmetijskih opravilih. Z muzejem sodelujejo številni prostovoljci, ki tako aktivno zapolnjujejo svoj prosti čas in koristno prenašajo drugim svoje iz-

kušnje. Organizacijsko sodi v okvir velike ustanove mestnega muzeja, Stiftung Stadtmuseum, ki združuje 16 berlinskih muzejev.

Razstavo 114 originalnih panjskih končnic, treh panjev *kranjčev*, slikovnega gradiva in pojasnjevalnih tekstov v slovenskem in nemškem jeziku smo postavili v treh razstavnih prostorih. Slovesnostni ob odprtju so se udeležili številni znanstveni sodelavci bližnjih univerzitetnih in muzejskih ustanov. V imenu radovljiških muzejev sva jo pospremili kustodinja Ida Gnilšak in direktorica Verena Štekar-Vidic. Slovesnosti se je udeležil tudi slovenski veleposlanik, gospod Alfonz Naberžnik, ki je v razstavi in spremljajočih dejavnostih prepoznal zelo lepo promocijo slovenske kulture in Slovenije nasploh. Ob prevzemu razstave oktobra letos načrtujemo še predavanje kustodinje o zgodbah s panjskih končnic tamkajšnjemu slovenskemu in nemškemu občinstvu.

RADOVLJIŠKI MUZEJI AKTIVNI V JUNIJU

Maj in junij sta za muzeje vedno zelo živahna meseca. Muzejski vodniki popeljejo skozi zbirke številne obiskovalce vseh starosti, zlasti pa mladino in že kar vidno število turistov iz drugih držav, muzejski delavci pa izpolnjujemo tudi druge načrte. Po predstavitvi Potujoče zbirke panjskih končnic v Berlinu doma (s širšim uredniškim odborom) pripravljamo kratek, slikovit in

pester kulturno-turistični vodnik po Kropi. Predstavljen je bil 22. junija v Kulturnem domu v Kropi. Za konec meseca pripravljamo še razstavo iz Weimarja, s katero se nam bo za dva meseca predstavil Deutsches Biennmuseum (Nemški čebelarski muzej). V jeseni bo razstava gostovala še v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani.

SEJEM SADJE

Strokovni dnevi sadjarstva - čebelarstva - zeliščarstva

10. - 11. november 2000
na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni

OCENJEVANJE MEDU

Prijazno vas vabimo, da se udeležite četrtega ocenjevanju medu.
Ocenjevanje bo **19. oktobra 2000** na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni.

Pogoji za sodelovanje

Na ocenjevanju lahko sodelujejo podjetja in individualni proizvajalci, ki se ukvarjajo s pridelavo medu, ter podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo medu.

Za ocenjevanje je treba za vsak prijavljeni vzorec oddati
2 (dva) litrska kozarca ali 3 (tri) pollitrške kozarce medu.

Kozarci morajo biti označeni z deklaracijo, s katero se med pojavlja na trgu.
Za ocenjevanje vsakega prijavljenega vzorca je treba plačati 6000 SIT (DDV vključen).

Nagrade

Glede na doseženo število točk (povprečje ocen vseh degustatorjev) dobijo ocenjeni vzorci
ZLATO MEDALJO, SREBRNO MEDALJO, BRONASTO MEDALJO ali PRIZNANJE.

Podrobnejše informacije so vam na voljo pri organizatorju ocenjevanja.

Pomurski sejem d.d., Cesta na stadion 2, 9250 Gornja Radgona,
telefon 02/564 2 100, telefax, 02/564 2 160, e-mail: info@pomurski-sejem.si
www.pomurski-sejem.si

POSVETOVANJE ZA ČEBELARJE

sobota, 11. november 2000, ob 10. uri, na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni

Temi

Pomen širjenja novih medovitih in zdravilnih rastlin za čebelarstvo in
Evropske izkušnje pri prodaji medu na domu in nova blagovna znamka slovenskega medu

Organizator

Čebelarska zveza Slovenije

VESELIMO SE SREČANJA Z VAMI

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarске opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarске lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – priporočajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogličene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in kuhamo voščine.
- **Plastična razstojšča za AŽ panje.**

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov. Čebelarška društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42

1356 Dobrova – tel./faks: 01/3641 106, GSM 041 752 352

ČEBELARSKA ZADRUGA

Prodaja: **ANTON ŠVIGELJ**

Inf. pred 8. uro in po 20. uri po tel.

(01) 258 48 42

Novo Polje c. XI/17

Prevzem kozarcev in pokrovov vsak prvi in tretji torek.

Dodatne inf. **BORIS SERAŽIN** po tel.

(01) 519 08 94, (041) 728 119.

NOVO – Plastične ročke za krmljenje čebel s cevko 200 SIT/kos.

Kozarci za med velikosti:

720 ml	37,5 SIT/kos
paleta	35,5 SIT/kos

Kovinski pokrovi Twist OFF

fi 82 mm	15 SIT/kos
fi 66 mm	14 SIT/kos

Kartoni za kozarce 70 SIT/kos

Vreče za 200 l sode za shranjevanje medu
200 SIT/kos

Vreče pošljemo tudi po povzetju.

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna »ČEBELARNA«

3000 CELJE, Gosposka 3

Tel.: (063) 441 723

V trgovini lahko dobite ves čebelarški repromaterial:

- **panje, opremo, pribor, zaščitno opremo, hrano za čebele.**

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.

Trgovina je odprta ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih od 8.–15. ure, ob sredah pa od 9.–12. in od 15.–18. ure. Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8.–12. ure.

Se priporočamo!

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28 a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon/faks: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med na ročni ali električni pogon
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med - enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- opremo za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 - nosilce matičnih rešetk, matične rešetke)
- matične rešetke haneman - LR sponke - zapaha- žico za žičenje satnikov.

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne, se priporočamo!

ČZS – nove telefonske številke:

TAJNIŠTVO: Milan Runtas (01) 421 79 40

UREDNIŠTVO: Janez Mihelič (01) 421 79 45, GSM 040 209 004

ČLANSTVO/NAROČILA (za ČD in posameznike): Polona Kosta (01) 421 79 40

FAKS: (01) 426 13 35 – E-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 42 61 335, e-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenk - Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2000 za nečlane je 6.600,00 SIT, Posamezna številka stane 500 SIT za člane oz. 600 SIT za nečlane skupaj z 8% DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 5.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Priprava za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Tone Tomšič d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

SPOŠTOVANI ČEBELARJI

Za splošen napredek čebelarstva, posodabljanje čebelarske opreme in izboljševanje ponudbe, za boljše trženje in informiranje čebelarjev – članov ČZS Vam Medex daje možnost nakupa čebelarske opreme

S POPUSTOM od 5 do 10 %

5% popust velja pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti do 9.999 SIT,

10% popust pa velja pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT.

Uveljavljanje popusta bo možno le ob predložitvi veljavne članske kartice.

Pričakujemo Vas v Medexovi prodajalni na Linhartovi 49/a

od ponedeljka do petka, od 7.30 do 14.30 ure.

Hkrati Vas obveščamo, da imate kot člani ČZS možnost naročanja čebelarske opreme **po povzetju.**

Naročeno blago Vam bomo dostavili **s paketno pošto.**

Stroške poštnine poravnata naročnik ob prevzemu.

medex

international, d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

živeti z naravo

KOZARCI, POKROVČKI, STEKLENIČKE

V zalogi več kot:
40 vrst
stekleničk in
steklenic,

12 vrst kozarcev
in

16 vrst pokrovov
za kozarce

(Ø43 mm, Ø53
mm, Ø63 mm,
Ø66 mm, Ø82
mm)

Pri nakupu nad 10.000 SIT, veljajo cene (z DDV):

KOZARCI:

(pakiranje po 10 ali več kosov v PVC foliji)

Kozarec 720ml (1kg) - Art. E2613002 33,99 SIT

Kozarec 370ml (1/2kg) - Art. E2613006 29,00 SIT

POKROVČKI:

(pakiranje po 50 ali več kosov):

Ø 82 od 14 do 16 SIT Ø 53 8 SIT

Ø 66 12 SIT Ø 43 7 SIT

Ø 63 od 13 do 14,04 SIT

Vse cene vključujejo DDV. Pri nakupu nad 10.000,00 SIT
dajemo 10% popusta. Cene so FCO Maribor (BDC VEMA).

Možnost organiziranega prevoza. Pošiljamo tudi po povzetju (na stroške kupca). Cene so vezane na tečaj DEM +/- 2%

Veljavnost cen od 17.08.2000

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/332-62-71

e-mail: vema@siol.net

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h

sobota: 9^h - 12^h